

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Nordens Mytologi eller Udsigt over Eddalæren for dannede Mænd der ei selv ere Mytologer

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Nordens Mytologi eller Udsigt over Eddalæren for dannede Mænd der ei selv ere Mytologer", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 30. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1808_93A-txt-shoot-k7.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Anden Afdeling.

Asalæren.

Efterat Vola i sin høitidelige Indgang har budet Taushed omsvæve den hellige Slægt i Valguders Sal, medens hun for den lyttende Valfader selv udfolder de gamle Sagn om Livets tvende Morgenrøder; begynder hun saaledes:

Jetter jeg mindes
Tidlig fødte,
Mindes jeg Verdner
Ni, og det rene
Navnstore Træ (Ygdrasil.)

Da fødtes Tiden,
Da Ymer leved,
32Ei Sand var, ei Sø,
Ei kølige Lunde.
Ei fandtes da Jord,
Foroven ei Himmel
I Afgrund var Gab,
Men Græs var der ei.

Ymer sættes da som det første Levende, og hvorledes han blev til, i det Materien udviklede sig selv til Liv, lære vi i Vaftrudnismal, hvor han kaldes Aurgelmr (den Urgamle.)

Edderdraaber
Fra Elivaga
Udsprang, da vokste
Og blev en Jette.
Ved Gnistens Varme
Fra sydlig Verden
Fik Rimfrost Liv.

Ikke var Ymer Gud (siger den prosaiske Edda) skønt han nemlig fremtræder som det første Levende, thi han var ond som al hans Æt, der kaldes Hrimthurser, og det maatte vi allerede vide, naar vi se at han var den levende Edder. Straks blive Børs Sønner, (Aserne) til uden at Vola siger os hvorledes, og kunde hun vel sagt det? men vi kunne dog vel ikke tvivle om, at Fjolners (Alfaders) Børn 33have et Udspring, væsenlig forskelligt fra de onde Jettens.*Fjolner (den Skjulte Tilhylede) er et af Alfaders Tilnavne i den prosaiske Edda, og kun han kan menes dermed i Vøluspá. At Odin i Grimnismal tillægger sig dette Navn, er en Følge af den alt omtalte Sammenblanding.

Det anførte Vers lærer os, at Fædrene ansaa Livet for et Produkt af Kontraksionens og Expansionens Vekselvirkning, saaledes, at hin (Kulden) indeholdt det egenlige Stof, og denne (Varmen) det egenlige Livsprincip. Selv Guderne fremkomme (efter den prosaiske Edda) paa samme Maade, thi af den optøede Is blev Koen Ødumla, fra hvem de stammede. Hvad det var som tøde Isen, siges ei, men at det var Solens Straaler og ei Muspels Gnister, indsees let.

Kunde vi endnu tvivle om Asers og Jettens modsatte Oprindelse, da maatte vi dog holde op, naar vi se hvoraf Hine skabte Verden; men her vil jeg lade en nyere Digter træde op som troligen fulgte de gamle i Fremstillingen af Alts Ophav.

Utgardeloke træder saaledes pralende frem for Asathor.*Thors Reise til Jotunheim 63-66.

34Husk! Jetterne er Jetter
Og det fra Arilds Tid.

Før Aserne de leved
Med megen Vælde stor
Da ikke tænkt var blevet
Paa Mjølner og paa Thor.

I Verdens første Tide
Før Nogen Lyset saa,
Var Gab i Afgrund vide,
Men endnu intet Straa,
Mod Norden Is og Taage
Da laa i Niffelhjem
Fra Muspels sydre Laage
Foer Ild og Gnister frem.

Da mødtes Hedens Vinde
Med Rimfrost i den Grav,
De blanded sig derinde
Og der blev Draaber af,
Ild monne Kulden dæmpe,
Og Kulden atter Ild,
Deraf fremstod en Kæmpe,
Den stærke Ymer vild.
Da svarte Tjalfes Herre:
Lad mig kundgøre mer!

Jeg skal dig vist gengælde,
Fortælle Sagnet tro.
35Da ved Alfaudurs Vælde
Blev til Audumbla Ko.
Hun slikked Rim af Stene,
Da sprang vor Stamme god
Af kolden Kraft ei ene,
Men og af Kød og Blod.

I kolde, stille Kræfter
Sig blanded rørigt Liv
Da Bure blev, derefter
Blev Bør, som tog en Viv*Efter den prosaiske Edda hvoraf dette er laant, kaldes hun
Bestla Jetten Bolthorns Datter..
Af Eders Kæmpestamme
Hel skøn og mild at se,
Deraf sprang frem i Flamme
Gud Odin, Vil, og Ve.

— — — — —

— — — — —

De første Asidrætter
Var dem at knuse Jer
Vi Ymer snart mon dæmpe,
han ei vor Kraft modstod.

— — — — —

— — — — —

Vi kasted ned med Torden,
hans Krøp i Svælgets Grav
36Deraf Vi skabte Jorden,
Af Blodet Jordens Hav,
Da blev til Bjerge fjerne
Hans Ben med megen Gru,
Og Skyer blev hans Hjerne
Der drømmer den endnu.

Hans tykke Øienbryne
Blev sat i mangen Rad
Deraf blev snart tilsyne
Den store Midgards Stad.
Hans hvælvet høie Pande

Vi spændte ud derpaa.
Da Himlen mon opstode
Den farved Freia blaa.*Grimnismal hvoraf dette om Verdens Skabelse er taget, har ei dette sidste Træk, saalidet som det der slutter forrige Vers.

Den prosaiske Edda fortæller, at alle Jetter, undtagen Bergelmer som reddedes paa en Baad, druknede i Ymers Blod, og selv i Vaftrudnismal findes dunkelt Spor af dette Sagn; men det Hele synes at være en Kopi af den mosaiske Syndflod, saameget mere som Bergelmer (der endog skal betyde Bjergoldingen) synes at være Noahs Frænde.

37Udspændt var Himlen og bygget var Jorden, men kold og kraftløs laa den der, indtil

Sol fra Sønden
Straaled ned paa
Kolde Stene.
Da blev Jorden
Trindt bevokset,
Grøn af Urter.

Sol, Maane, og Stjerner fore vildt omkring i den høie Æter uden at kende deres Plads eller Kraft, men Guderne gave dem Plads paa den nybygte Himmel, ordnede deres Gang, og frembragte derved Morgen og Middag, Tusmørke og Aften, Ny og Næde til Aarets Regning. Derpaa samledes Aser paa Idas Slette, byggede Huse og Støtter høit i Sky, smeddede Guldets, spillede i Vangen og vare glade. De gyldne Tavler, som Gudernes Forstander havde eiet, som vare beskrevne med Fimbultyrer Runer (Alfaders Villie) kastede de fra sig, og savnede dem ikke (eller angrede ei deres Tab) førend der komme trende Møer meget mægtige, de vise Norner som udginge af Søen under Ygdrasil, skare paa Skjolde og bestemte Alles Skebne.*Alt dette er bogstavelig efter Voluspa.

38

Nornernes Fødsel.

- 1 **F**ra høibygte Himle,
Fra guldtakte Gimle
Saa Alfader ned.
Paa yndige Sletter
Gik Aser med Jetter
I syndige Fred.
- 2 Nedstyrter, udsletter
De syndfulde Jetter!
Saa Alfader bød.
Men troløse glemme
De Alfaders Stemme,
Og Jetternes Død.
- 3 De hamre nedfalde,
Og Slagene gjalde
I gnistefuld Damp;
Men Aser ei hvæsse
I rygende Esse
De Sværde til Kamp.
- 4 Af Guldets de smede
De Ringe saa brede
Til Jettemørs Arm.
I blomstrende Enge
De rede sig Senge
Ved Jettemørs Barm.
- 5 39Af Fjeldet udslide
De Marmoret hvide
Sig hæver en Borg
Paa Hynderne bløde,

- De glemme al Brøde
De kende ei Sorg.
- 6 Af Vrede da brændte
Alfader, og vendte
Sit Øie fra Jord.
Det sortner, det gjalder,
Og Hornet omfalder
Paa Asernes Bord.
- 7 De blegne, de skue
Mod Himmelens Bue
Den rødmer som Blod,
Det syder, det kvælder
En Kilde udvælder
Af Ygdrasils Rod.
- 8 Nu Solen fremluer,
Og glad sig beskuer
I speilklare Sø.
Af Evigheds Svøbet
Udstiger trekløvet,
Treenige Mø.
- 9 40Urd, Verand, og Skulde
De Strænge, de Hulde,
Som styre hver Old,
Let dandse henover
De trillende Vover
Med Griffel og Skjold.
- 10 Da riste, da synge
De Søstre i Klynge
Et underligt Kvad:
(Til Nornernes Sange
Da lytte saa bange
De Aser i Rad.)
- 11 "Vi vare, da Livet
Blev taget, blev givet,
Udvælded af Død.
Det Tagne skal stivne
Det misbrugte Givne
Skal renses i Død."*Disse Linier stande som Prøve paa den Stil hvori jeg agter at
genreise Volas Tempel!

Vel maatte Asers Glæde spildes ved Norners Fødsel; thi som halvvækkede af en dyb Slummer skuede de forvirrede trindt sig i ængstelig Forventning om de Ting som skulde ske.

De raadsloge (siger Vola) om nogen Straf ventede dem for onde Raad eller om Glæden atter vilde favne dem. Selv kunde de ei løse Gaaden; men den løstes frygtelig for deres Øie, da Gulveig (sendt af Nornen) kom til Hars Sale, og veiede de gyldne bortkastede Tavler. Hun viste dem, hvi de bleve, og hvad de gjorde, da de byggede en Verden og gjorde sig selv til Guder.

Rasende løfte de Hende paa de skarpe Spyde og kaste Hende i brændende Ild; men forgæves – Tre Gange brændt, tre Gange genfødt, lever Hun end, bruger Galder og Seid, og vækker stedse bangere Ahnelser hos de rige Guder. Det er den onde Kvindes Glæde. Aser følte at de nu havde brudt Freden med Jetter, og de ginge til Raadstol for at høre, hvem der havde smittet Luften med Blod, og farvet Spydsodden, der end var Mø, i Jettens Afkom (Gulveig). Thor var ilsindet, taalte ei at høre Sligt (at kræves til Regnskab for sin Id) og da brødes Eder og al den Forening; som var gjort mellem Aser og Jetter. Frem sprang Odin, og skød i den fremvældende Jetteskare; (der kom at hævne Gulveig) men haard blev Striden, brudne bleve Asers Borgemure, og mordspaaende Vaner nedtraadte Idaslettens Herlighed.*For den som delte min Beskuelse af Baldur, vil maaske her et Spørgsmaal opløfte sig; men Han vil udentvivl finde det besvaret, ved at erindre at de Borge der stode paa Ymers Krop vel kunde styrtes af Jetter, skønt Baldur var hos dem. Om de her nævnte Vaner skal jeg andensteds tale –

42Trængt og raadvild vover Odin sig til Urdas Brønd, at søge Kløgt hos Heimdal, dens Vogter. Han faar

den; men dyrt maa den betaales. Sit ene Øie maa Han pantsætte, paa det Han ei skal se formeget, og med Blodet udrinder Hans Kraft^{*}Nornerne kunde ikke ville at Jetter skulde seire, og det vilde de, hvis Odin ei havde faaet kløgt. Derfor fik Han den; men tabte, i det Han troede at vinde mest.

Klog skaber Odin Dverge, og lader dem flytte Gudeborgen fra Jorden til Himmelen^{*}Vola siger at Dværgene flyttede Borgen fra Uroligheds Høi til Sværddalen (Valhal). Bifrosts luende Bro befæster sig mellem Ham og Jetter, og Han drømmer sig tryg.

Nu stod Jorden aaben for Jetter, og Dværgene trængtes ind i de haarde Fjelde, ja Hine synes endog at have villet give Jorden en egen Slægt. De forsøgte om de havde Skabekraft paa Punkter hvor Plantelivet alt var tilstæde, men Magten til at løsrive dette fra Jorden og meddele det et bevægende 43Prinsip manglede dem, og Guderne Aflgir og Astgir (den Mægtige og den Elskelige) funde Ask og Embla end fængslede til Jorden

Lidet mægtende
Skebneløse,
Aand de ei havde,
Forstand ei heller
Skønhed, Tale,
Farve de mangled.

Alt gav Guderne dem saa de kunde stående som Skabningens Pryd; men ei var det uden Egennytte, thi de vilde skaffe sig Stridere i Ragnaroke.^{*}At der ved Aflgir og Astgir forstaaes hvad Vi have kaldt Aser og Vaner, er tydeligt, og Vi kunne af Skaberne forklare, hvi Mennesket er en saadan Blanding af Kraft og Svaghed, ligesom den onde Villie er en Følge af Jetters Virken. Det følgende Vers i Vøluspa, hvor der siges at det var Odin, Hæner, og Lødur som skabte Mennesket er enten ganske uægte eller forhutlet da det foregaaende kun nævner Tvende. Den prosaiske Edda siger det var Odin, Vile og Ve, men nævner aldrig siden de to sidste. At det var Odin og Frei synes mig klart, men det vilde blive for vidtløftigt her at opspore Oprindelsen til Ve og Vile, Hæner og Lædur.

Nu er Menneskelivet begyndt, og naar Vi ene vilde følge Vøluspa, behøvede Vi blot at se Bal44durs Død og Lokes Fængsling, for at kunne vende tilbage til Menneskene, og med Øiet vendt mod Nastronds Kant se Ragnaroke forberedes; men da senere Digtere (der stræbte dels at udfylde og forklare Vøluspa, dels at gøre Kampen mellem Guder og Jetter mere beskuelig) have baade sat flere Kampoptrin før og efter Baldurs Død, og selv gjort denne Punkt med sine umiddelbare Aarsager og Virkninger til Genstand for deres Anskuelse, saa nødes Vi til at glemme Jorden en Tidlang og beskue de enkelte Digtninger paa den Plads de have givet sig selv.

Foreløbig maa jeg bemærke at jo nyere Digtningerne ere, desto mindre er deres Betydning, der svækkes og tabes tilligemed Sandsen for Volas Kvad, og derfor møde Vi i den prosaiske Edda saa meget der strider mod dets Aand, skønt Forfatteren har erkendt det som Grundvold og udvortes bevæget sig i det.

Da Loke spiller en saa vigtig Rolle i de senere Digtninger, saa er her Stedet hvor denne Figur bør træde nærmere hen for vore Øine. Digterne fandt ham i Vøluspa som Asers værste Fiende, angivet som Jetters Veiviser i Ragnaroke, halv sigtet som skyldig i Baldurs Død, og derfor bundet.

45 Alt dette syntes dem at pege hen baade paa en listig Natur og et nøiere Forhold til Aserne. De fandt Udyrene Midgarsorm og Fenris og vidste ei at give dem nogen mere passende Fader end Loke. En Følge af klar eller dunkel Forestilling herom, var det som bragte dem til at skelne mellem to Epoker i Lokes Liv: da han var Asers Ven, og da han blev deres Fjende^{*}I Hyndlas Sang er det egenlig Vi lære at kende Loke saaledes. Rimeligt er det ellers at Grunden, hvi man tænkte sig Loke, som den der engang var Asers Ven, laa temmelig dybt. Man stræbte nemlig saaledes at forklare sig Asernes Syndefald. Da Ymer var dræbt, tabte Jetterne Tilliden til deres Styrke, sendte Loke som Udtrykket for deres List, for at slutte Fred. Freden tilveiebragtes og Aserne forledtes til at skabe Verden. Loke delte deres Herredømme, og hjalp Aserne da Jettefreden brødes, 46indtil Nornerne skilte ham fra dem. Dette udtrykte de ved at sige at Loke blev Odins Fostbroder i Tids Fødsel.

Overgangspunkten var, da han avlede hine Udyr, og han kundgjorde sit Fiendskab ved at medvirke til Baldurs Død.

Den rytmiske Edda har kun et Kampoptrin før Baldurs Død, nemlig

Mjølners Tab og Generobring.

Da en Hammer først var blevet tillagt Thor som 46Kraftens Symbol—Vola kender naturligvis intet til denne Hammer. maatte Jetterne nødvendig stræbe at faa den i deres Vold, og derved ligesom lamme Gudens Arm, i det Øieblik Han udstrakte den for at knuse dem, og herom fortælles i Digtet: Tryms Kvæde saaledes:

Thor vaagner, og savner forfærdet sin Hammer. Af Vrede rystede det lange Skæg og Jorden hundrede under Haandens Slag, thi

As var Hammeren stjaalet.

Men Loke stander snild og hjælpsom ved hans Side, Begge gange de til Freias Sal, for at laane hendes Fjederham og oplede Mjølner. Vel vidste hun hvorom det gjaldt og sagde:

Laane den vilde jeg,
Var den end Sølv.
Give den vilde jeg,
Var den og Guld.

Fjederhammen susede. Da fløi Loke, til Han kom udenfor Asers Gaarde og indenfor Jetteverden. Drotten Trymer sad paa Høi, snoede Guldbaand til sine Hunde og jævne Hestenes Manker: I forstilt Uvidenhed spørger Han:

Hvor staar med Aser?
Hvor staar med Alfer

47Siden Du Ene
Kom mellem Jetter?

Og Loke maa bekende:

Ilde med Aser,
Ilde med Alfer.
Du har Hlorridas
Hammer forborget.

Ei nægter Jetten det; men forkynder at den er fjælet otte Mile i Jord og gives aldrig tilbage, uden Freia føres ham til Brud. Ei kan det være underligt, at Han vil sælge Hammeren for Freia; thi glemte Vi ogsaa hans Brønde, da vide Vi at Freia

Keiser hver en Dag
Den halve Val,

og hvilken Helteskare var da ikke tabt for Odin, naar hun kom til Jotunheim!

Atter susede Fjederhammen, og Thor raabte mod den Kommende:

Er dit Ærende
Stort som Møien?
Lad fra Luften
Budskab lyde!
Sagnet glemmes
Let paa Bænken.
Løgner vokser
Op fra Leiet.

48Høit fra Luft lød den sørgelige Tidende, og Begge ginge atter at finde den fagre Freia. Thor talte:

Ifør dig Freia!
Din Brudeklædning,
Og far omgiordet
Med gyldne Belte,
Til Jetteverden
Som Trymers Viv!

Freia fnøs af Harmen, saa Gudesalen rystede, og Brysings Halsbaand søndersprang paa den svulmende Barm.

Aser sankedes til Stevne og ledte om Raad i den store Vaande. Intet vidste de før Heimdal fremtraadte og raadede at ombinde Thor med Brudelin; lade Nøgler klinge ved Hans Side, Kvindeklæder flage om Knæ, Brysing smykke Halsen, og dyre Stene glimre paa Brystet. Thor vrededes og vilde ei fare Kærtingefærd; men da Loke mindede ham om, hvad der stod paa Spil saaledes:

Snart skulle Jetter
Bo udi Asgard,
hvis Du din Hammer
Ikke vil hente;

og tilbød sig at være Brudeterne; da lod Thor sig klæde, og agede med Loke ad Bifrost Bro, saa 49 Klipper revnede og Ildstraaler susede hen over Jorden

Kvad da Trymer,
(Thursedrotten)
Stander Jetter!
Op fra Bænke!
Breder Hyndet!
Thi nu føres
Njardurs Datter
Mig til Viv.

Guld nok Han eiede; men da først havde det Glands for ham, naar det belyste den deiligste Kvinde. Ringene hang saa skinnende under Loft i hans Sal; men forlystede ei hans Øie før de glimrede paa Freias hvide Arm.

Det led ad Aften, og Duge bredtes for de samlede Gæster. Blind var Trymer; thi Brønde gjorde ham blind, og den

Vittige Terne
Sad der, og paafandt
Snedige Tale.

Han troede at Freia nu fortærede al Kvindebordets Mad med Tønder af den brune Mjød, fordi Hun fastede i otte Dage af Længsel efter Jetteverden. Han troede, at derfor brændte Ild i Brudens hvasse 50 Øine, da Hun rev sig bort af hans Favn, fordi Hun ei sov i otte Nætter, af Længsel efter Jetteverden.

Søsteren, den grimme Jettekvinde, kom nu at sælge Bruden sin Yndest for røde Ringe, medens Kongen bød at lægge Mjølner paa Brudens Knæ, og vie hende til Jittedronning.

Lo hos Hlorrida
Hjertet i Bryst,
Da han sin Hammer
Haardsindet kendte.

Thursedrotten med al sin Æt, viedes til Hel, og Jettekvinden, som turde kræve Brudestadsen, fik Hammerslag for røde Ringe

Saa fik Odins Søn
Atter sin Hammer.* Udentvivl vil det være Flere ligesaa ubehageligt som mig at overflyttes fra den betydningsfulde Kamp, de gamle Skjalde skildrede, til den næsten ganske betydningsløse Strid der fremtræder i de nyere Sange og den prosaiske Edda især dens anden Del; men da adskillige Træk ere og kunne blive laante af ny Digtere; maa jeg kortelig berøre, hvad jeg saa gerne vendte mig aldeles fra. Maatte det have til Følge at Usselheden ved Modsætningen bedre skønnedes, og at især Digterne engang for alle vilde se bort fra de elendige Eventyr, Blindhed og 51 Sløvhed avlede; da vilde det trøste mig over den Væmmelse der trænger mig under en saa forhadet Sysse.

51 Mellem de Fortællinger, den prosaiske Edda har i denne Epoke, udmærker sig Sagnet om Idunna og Hendes Æbler, der er grundet paa et Digt af Thjodolf hin Hvinverske, da det ei ganske mangler Betydning.

Idunna, som med sin hele Familie er ganske ukendt for de ældre Digtere, træder i Lokasenna frem som Brages Kone; men er her af langt mere Vigtighed, da Hun gemmer Æblerne, hvori Guder bide, for ei at blive gamle. Man ser lettelig at Digteren herved har villet motivere Gudernes evige Ungdom, og maaske, ved at gøre Idun til Brages Kone, fremstille Poesien som den stedse genfødende Moder, der forynger Guderne.

Var Myten om Idunnas Æbler først blevet til, da maatte Jetterne nødvendig stunde efter at eie dem. Der fortælles hel eventyrlig, hvorledes Jetten Thjasse fangede Loke, og pinte ham saalænge, til Han maatte love at skaffe Idunna. Han lokkede Hende ud fra Asgard med Æblerne, som for at sammenligne disse med nogle, Han havde fundet. 52 Thjasse tog Hende i Ørneham, men for at bebolde Livet, maatte Loke igen stjæle hende bort, da Thjasse engang var borte.

Jetten forfulgte Tyven; men Guderne svede hans Vinger, og dræbte ham i Lunden.* Professor Nyrups Oversættelse af Edda 102-105. Digtet hvarf idunnar i Thorlacii fragmenta Höstlangæ & Torsdrapæ 32-45.

Sandvigs Edda 174.

En anden Fortælling bliver paa en Maade vigtig fordi den, skønt aldeles uden Føie, støtter sig paa Vøluspa. En Bygmester kom til Aserne og lovede paa en Vinter at bygge dem en uindtagelig Borg, naar de vilde give ham Freia, Solen og Maanen. De indginge det, stolende paa at det var umuligt og følgende Lokes Raad. Bygmesteren, og hans Hest Svadilfar arbejdede saaledes at der tre Dage før Vinters Ende kun fattedes Borgeledet. Bange raadsloge Guderne og truede at dræbe Loke, hvis Han ei skaffede Raad. Han forvandlede sig til en Hoppe, bortlok kede Svadilfar, og forsinkede saaledes Bygningen. Vred iførte Mesteren sig sin Jetteskikkelse, men dræbtes da af Thor.*Stedet i Vøluspa som (udentvivl af en senere Haand) henvises til, er det som indeholder Asers Raad ef⁵³ter Optrinet med Gulveig i Hars Sale. Da Vola hverken kender Freia eller Othar, eller Loke i Asers Samfund, var det allerede deraf vist at denne Fabel ei kunde der omtales; men det bliver aldeles klart ved at agte paa Sammenhængen at der tales om noget ganske Andet. Sagnet staaer udførligt i Nyrups Edda 55-58. At Lævi der er oversat ved Mørke, ser jeg vel Grunden men ei Retten til. Hoppen fødte den ottefodede Sleipner.

⁵³Skulde man anvise denne Digtning, der ikke hører til de yngste, en Plads i Asadramet, da blev det der, hvor Asers Borgemure vare nedbrudte, og kunde ansees som det sidste fortvivlede Forsøg af Aserne at holde sig paa Jorden, da de frygtede for at komme Nornerne nær.*Da Hyndla siger at Loke avlede Sleipner med Svadilfare, maa det være uafgjort, enten Digtningen alt da var til, eller avledes deraf.

Thors Reise til Geirodsgaard.

Loke var fløiet did som en Due, fanget, kendt, og tvunget til at lokke Thor derhen uden Hammer og Styrkebelte. Saa skete; men Thor fik underveis hos Heksen Gridur en Stav, et Belte, og et Par Handsker af Staal. Med Staven vadede Han over den svulmende Aa, og satte den mod Taget i Geirrods Slot saa Ryggene knækkedes paa Jettekvinderne der vilde løfte hans Støl og knuge ham ihjel. Med Hand⁵⁴skerne kastede Han den gloende Jernkile gennem Jernstøtten og Geirrod.*Nyrups Edda 120-23. Thorlacii Thorsdræpe 16-41. At Saxo har kendt dette Sagn sees i Fortællingen om Gorms Reise til Geruths Bolig (187-88 i Vedels Overs.)

Thors Kamp med Hrungner.

Denne omtales alt i de nyere eddiske Sange og Fortællingen i den prosaiske Edda er tildels bygget paa et Vers af Thjodolf; men til dennes Ære bør det siges, at Han ei har nogen af de Usselheder hvormed Eddas Forfatter har udsmykket Striden. Her fortælles at Hrungner var kommet til Asgard i Odins Selskab, havde drukket sig fuld og vilde da slaa alle Guderne ihjel, samt føre Freia, Sif og Valhal til Jotunheim. De bange Guder kalde paa Thor som er i Østerleden. Thor kommer og løfter Hammeren; men erklæres af Hrungner for Niding, hvis han dræber vaabenløs Mand, og æskes til Tvekamp. Alt paa Hrungner var Sten, og Han havde vist seiret, dersom Thors Tjener Tjalfe ei havde bildt ham ind at hans Herre kom nede fra Jorden, og derved faaet ham til at skyde Skjoldet under Fød⁵⁵derne. Thor turde dog ei komme Jetten for nær, men kastede

Paa lang Distans
Fra Posten hans

Mjølner efter ham som i Luften mødte Hrungners Stenkølle. Køllen gik itu og Noget faldt paa Jorden hvoraf alle Slibestene ere komne; men Noget faldt saa haardt i Thors Pande, at Han faldt omkuld. Mjølner knuste Hrungners Hjerneskal og Han faldt saa lang Han var. Lang maa Han have været, da Han, trods det store Mellemrum dog i Faldet naaede Thor, og hvor stor Hans Styrke har været her i Live, kan sluttes deraf, at Han efter sin Død kunde sno sine Fødder saaledes om Thors Hals, at hverken Denne eller Tjalfe mægtede at rokke de døde Ben: Tjalfe løb at hente Aserne, og de kom rigtig nok, men det var ogsaa Alt. Nu kom da Magne, som Thor havde avlet med Jetinden Jarnfakse og som var tre Aar eller tre Nætter gammel. Han kunde mere end alle de Andre, og den befriede Thor gav ham til Belønning Hrungners Hest Guldfakse, hvorover Odin blev vred, da Han selv vilde havt den. Vølven Gro blev hentet for at lokke den Stenstump ud der var blevet siddende i Thors Pande, og den begyndte alt at komme, da Thor fortalte sig ved at fortælle Hende, ⁵⁶at Han havde baaret hendes Mand Ørvandel hjem fra Jotunheim paa sin Ryg, og kastet hans frosne Taa op paa Himlen til en Stjerne. Gro blev saa glad over den store Ære at Hun glemte al sin Galder. Stumpen blev siddende, og sidder der endnu den Dag i Dag er. Derfor skal man tage sig i Agt for at kaste en Hvæssesten tværs over Gulvet, thi saa bevæger Stenstumpen sig og det værker i Thors Pande.*Nyrups Edda 115-120. Resens Edda Dæmese 56. Thorlacii Høstlangæ 2-9. Snip, Snap, Snude. Nu er Eventyret ude.

Noget Uslere eller Flauere findes ei let.

Efter at have arbejdet Os igennem disse Torne og Tidsler, som en fordærvet Tidsalder strøde paa vor Vei, komme Vi atter hen mod Asatemplet at skue den segnende Baldur; men først maa Vi betragte Loke i sin Overgangsepoke, da Han allerede i den ældste Digtning fremtræder som Redskab i Nornernes Haand og i den senere netop ved at volde Baldurs Død kundgør sit Affald fra Aserne.

Det eneste, men ogsaa aldeles klassiske Sted hvor Lokes Frafald omtales, er i den korte Vøluspa:

Ulv avled Loke
Med Angurboda,
Et Udyr tyktes
Værst af alle. (vel Midgardsormen)

57 Loke ophidset
Af Hjertets Brønde,
Fandt den halvbrændte
Kones Hjerte.
Loke blev svigfuld
Ved den onde Kone,
Deraf er i Verden
Alt Grueligt kommet.*At Hel var Lokes Datter, som den prosaiske Edda og de nyere Skjalde ville, finde Vi intet Spor af i den rytmske Edda – At ingen Ordklog skal her faa Leilighed at vise sin Kløgt paa min Bekostning, vil jeg anmærke at jeg meget godt ved det ligefrem heder: Konens halvbrændte Hjerte.

Da Loke var blevet antaget for Fenrirs og Midgardsormens Fader, maatte det Øieblik da Han blev det, nødvendig betegne Hans Affald. Med Hensyn herpaa søgte Digteren en Moder til Uhyrerne, og troede ei at kunne vælge nogen bedre til at sætte Splid mellem Loke og Aserne, end Hende som forud spildte Freden mellem Aser og Jetter: Gulveig, der vel maatte kaldes halvbrændt, eller Konen med det halvsvedne Hjerte. Han kaldte Hende Angurboda, fordi det var Hende som forud bebudede Aserne Trængsel og Anger. Ei var det godvillig at Loke forlod Asers Samfund, thi vel vidste Han, at Han derved beilede til sin egen Undergang; men Norner vilde, 58og Han maatte. Elskov optændtes i ham til Angerbode, og da Han sank i Hendes Favn, sank Han for stedse i *Jettens*; thi i Seid var Hun øvet, og med Seid blev Han forgjort.*Seid var en Troldom der udstammede fra Jetterne ligesom Galder fra Aserne. Den ansaaes for saa skammeligt blandt Asadyrkerne, at Harald hin Haarfagre priste sin Søns Eriks Id, da Han havde indebrændt sin Broder Røgnvald Rettilbein der var en Seidmand.

Vel maatte Digteren lade Thor sige til Loke:

Alt af en Jettekvinde
Du Dig bedaare lod.
Det Gode ingensinde
Sprang ud af Jetteblod
Men vist din Elskovs Brynde
Stod udi *Skuld*s Bog.
Hun monne din Daad fremskynde
Den Norne vis og klog.*Underligt og saare mærkeligt, at den samme Digter, som her synes at have skuet saa dybt i Norners Raad og Lokes Liv, dog i sin Baldur søgte Overgangspunkten uden for Edda.

Nu ville Vi med Vola se Baldurs den blodige Asas Skebne udfolde sig. Hun saa

Over Marken
Høit opvokse
Rank og fager
Mistiltein.

59 Træet tyktes
Mænd at vokse
Frem til Harm.

Men før Vi dele mere af hendes Syn, ville Vi med Vegtams Kvædes herlige Digter følge Odin til Hel.

Tunge ere Baldurs Drømme og Guderne raadføre sig med de Skebnekyndige om disses Betydning; men faa kun det sørgelige Svar at den Elskværdigste er dødtegnat af Norner.

Angest ompænder Odin, Frigga og alle Guder, og de vide intet Raad, uden at sende Bud til alle Vætter (Naturtingenes Aander) for at bede dem skaane Baldur. Alle Vætter, som skabtes af Aser, svore, og Frigga samlede de trøstende Eder. Dog Valfader frygtede den manglende Ed og maatte tro Møien spildt; thi ogsaa

Han saa Mistiltein vokse, vokse truende. Han sammenkaldte Aser for at faa Raad; men alle forstummede.

Da reiste Han sig, lagde Sadel paa Sleipner, og red mod Niflheim. Jord dundrede, og frem red Han, til Han naaede Helas høie Borg. Han red øst for Døren hvor den Gamle laa, kvad Galder, skar dødvækkende Runer i Stav, og fordrede Svar.

60Nødig reiste Hun sig, og spurgte med Dødningestemme:

Hvem er den ukendte
Mand, som tør vaagne
Sorgen i Sind?

Som død laa jeg længe,
Af Sneen bedækket,
Af Regnen omskyllet,
Bedryppet af Dug.

Han kaldte sig Vegtam, Valtams Søn, og spurgte for hvem den ringprydede Bænk var reist, for hvem den i Guld svømmende Seng var redt? Hun svarer:

Her stander Mjøden
Brygget for Baldur.
Skjoldet den dyre
Vædske bedækker.

Haabløse stande
Aser i Sorg.
Nødig jeg talte,
Nu vil jeg tie.

Odin vil tømme Smertens Kalk og spørger hvem der skal røve Baldurs Liv?

Hela svarer:

Høit løfter Hødur
Navnstore Træ,
Han da skal vorde
Baldur til Bane.

61End spørger Odin, hvem der skal hævne Baldur? Hel peger hen paa Vale, Sønnen som Rinda skal føde i vestre Sale, som ei skal to Hænder eller kæmme Haar, før paa Baalet lægges Baldurs Modstander. Saa ender Hun:

Hjemrid nu Odin!
Stolt af den Færd!
Saa kommer ingen
Mer mig at søge,
Førend af Loke
Baandene falde,
Førend i Mørket
Svinder og tabes
Gudernes Liv.*Nyt eller gammelt maa dette Digt være, saa er det vist, at faa af Nordens Skjalde forstode Vola saa fuldelig som dets Forfatter. Han stræbte at fremføre Guders Angest for Beskuelsen, og neppe kunde Han ladet den udtale sig stærkere end det sker i Odins Helrid. Tydeligere haaber jeg at kunne vise dette ved en anden Leilighed.

Hjem rider Odin; vis paa at ingen Magt kan nedtrykke eller holde Hødurs Haand som Norner løftede. Kun Hødurs Død er hans Trøst, og Han ser ikke at Tabet kun derved fordobles; men Vola saa ogsaa Aen nedstyrte paa Valfaders Pant. Forstaa I det eller ei?

62Baldur falder paa Banetuen. Trindt ham ser Hyndla elleve Aser stande sørgende; men Vola med sit dybere Blik ser kun Frigga i Fen sal begræde *Valhals Vogter*. Hødur som fældte ham, fældes af Vale.*De som skue gennem Navne og Idrætter, ønske vist nøiere at kende Vale; men Vola tier, og hvem skal jeg da adspørge?

Standse ville Vi, og naar Vi en Stund have med Undren betragtet de stærke Asers mandige Sorg, og blandet vore Taarer med Asyniers, da ville Vi, før Vi vende Øiet til de følgende Led af den Ulykkers Kæde der søndersled Asernes stærke, bese det nys beskuede Billede, som det, dels udmalet, dels forvansket,

fremstiller sig i den prosaiske Edda.

Ogsaa her begyndes med Baldurs Drømme; men uden Raadspørgsel bede Aser Fred af Vætter.

Ilden og Vandet,
Jernet og alle
Voksende Malme,
Stene og Jord,
Træer og Sote,
Fugle og Dyr,
Edder og Orme,
Svore at hvile,
Baldur at skaane.

63Ei tales et Ord om Valfaders Frygt eller Helrid; men trygge sankes Aser til Skemt, hugge og skyde paa den usaarlige Baldur. Da Vi bør se denne Leg med Digterens Øie, vil Han neppe vægre sig ved her at træde frem, medens jeg glad skjuler mig mellem de Lyttende.*Skal jeg gøre Dannemark eller mig selv den Skam at sige, dette Kvad er af Oehenschlägers Baldur!

Giver Agt! giver Agt hvor Guderne
Staalbedækkede, hjelmomhvælvede,
Spydbevæbnede, sværdomgjordede
Nærme sig nu med paataget
Ument Bisterhed drabelig
Fredens Baldur, Baldur hin Gode.

Han med blottede Tinding,
Guldhaarfager, uskyldig,
Venter i Kredsen dem;
Fredens Egkvist i Haand,
Hovedet hældende,
Bly, jomfruelig hartad,
Venter Han Legen som djærvt skal
Kun hans Vælde stadfæste.

Giver Agt! giver Agt hvor Odin nu
Paa Gangeren, ottfodtravende
Høit med Gugner i Haand mod Skyerne
Skynder sig did, og støder sit
64Blanke Sværd imod Brystet paa
Fredens Baldur, Baldur hin Gode,
Men med upuklet Hvælving
Pandseret bugner som forhen.

Nu kommer Aukathor!
Miølnr, Hamren i Haand;
Hovedet kneisende.
Mandig, fast, ja trodsende
Hugger Han Guden; men uskadt
Smiler Baldur som hidindtil.

Nu styrter Frei forbi paa Sildetands
Stærktguldbørstede Ryg, med Sværdet
Krummet og høit og blegt,
Som den funklende Maane paa Himlen.
Svinger sit Glavind, som
Nødbrune Haand omfatter,
Og slaar det mod Ynglingens
Speilglatte Staal, mens forbi Han
Rider og ler ad Sværdets Afmagt.

Nu ruller Freia forbi paa sin Guldkarm.
Lysthenflagrende Lokkerne svæve,
Flættet med Sten og med Sølv
Som de blinkende Stjerner paa Himlen.

65Rosen Hun svinger, som

Snehvide Haand omfatter
Og slaar den mod Ynglingens
Dunglatte Kind, mens forbi Hun
Ruller, og ler ad Rosens Afmagt.

Hvo er de tvende dæmrende Skygger
I Lundens Baggrund?
Yderst i Kredsen de holde sig;
Tage ei Del i Gudernes Kamp og
Gudernes Glæde.

Ha! det er Asaloke med Hødur;
Naar Guder frydes,
Græmmer sig Loke misundelig,
Hødur er blind, Han lytter kun langt fra,
Fremmet til Glæden.

I Kællingeham har Loke udlokket Friggas Hemmelighed om det svage Mistiltein, som hun ei tog i Ed, fordi det var spædt og ungt. Fluks ganger Han øst fra Valhal, oprykker Træet, og rækker det til den blinde Hødur, for at Han med smidige Vaand skal hædre den usaarlige Baldur.

Hødur støder. Baldur falder, Maalløse stande Aser med sjunkne Hænder og vildtstirrende Øine. Da var hin meste Graad hos Aser, og Odin gav dem værste Vink om denne Skade, da Han mest kunde se skønne hvad Afbræk og Tab Aser lede ved Baldurs Frafald.

Hans Lig førtes til Strand og Guderne vilde fremskyde hans Skib Hringhorne, men ei gik det frem. Heksen Hirrokin hentedes fra Jotunheim, Hun skød til Fremstavnen saa Skibet flød, men Gnister fløi og Lande skjalv. Thor løftede Hammeren, men formildedes af Guderne. Nannas Hjerte brast af Smerte. Baalet viedes med Mjølner og modtog Begges Lig. Odin lagde Drupner paa Baal, ligesom for at den skulde oplyse den mørke Vei til Hel. Ogsaa Hrimthusser vare tilstæde ved denne Ligfærd.

Frigga bød sin Kærlighed til den som vilde fare til Hel, finde Baldur og byde Hel Løsepenge. Hermod hin snare, Odins Svend, red paa Sleipner gennem Mørket i 9 Nætter til Gjallarbro, kom til Hel, saa Baldur klæde Høisædet, bortsov sin Mødighed, og frembragte sit Ærende. Hel lovede at Baldur skulde komme tilbage, dersom alt Levende og Dødt vilde begræde ham. Hermod kom tilbage til Aserne, medbringende Drupner fra Baldur, og Ærendet fra Hel. Da sendte Guderne Bud over al Verden, og bade om Alts Graad over den Elskelige.

Livet græd,
Døden græd
67Jord og Stene,
Alle Malme
Græd som disse
Græde end,
Naar sig Heden
Nærmer Kuld.

En Gygie sad i Hulen og kvad:

Thok ved Baldurs
Baal vil græde
Tørre Taarer.
Hel beholde
Hvad Hun haver!

Mænd gættede det var Loke hin værste Ildgerningsmand, som hindrede Baldur at komme fra Hel.*Professor Nyrups Edda 76-83.

Denne Digtning udmærker sig vist nok i Skønhed blandt alle dem Vi skyldte den prosaiske Edda, og det synes som intet Urent kunde i nogen Henseende nærme sig Breideblik, men Enhver som fattede Baldurs Tilværelse, og kender Aserne, nødes til at erklære den ei blot for usand med Hensyn paa Grundideen, men selv i mange Dele uforenelig med Asalivet som det træder frem for det ydre Øie.

Frigga kan aldrig have foragtet Mistiltein, dette vidunderlige Træ, der længe havde været Genstand for 68de Vises Grublen og Frygt, og det maatte desuden have været indbefattet i den Ed som Træernes Vætte aflagde, dersom det ei havde havt sin egen Vætte, given, ei af Aser, men af Norner, som hverken kunde eller vilde sværge. Umuligt var det at Mistiltein kunde være Loke ukendt; men om saa havde været, vilde den tause Frigga neppe røbet ham en Hemmelighed hvis Misbrug var Asers Undergang.*Alt dette følte Baldurs ny

Digter. Derfor lod Han Mistiltein vokse paa en afsides omflydt Holm, og derfor lod Han den brændende Andagt røre Frigga, som ingen Udfrittelse vilde skuffet. Saaledes tilveiebragtes udvortes Harmoni. I Saxos Fortælling om Baldur er det meget mærkeligt, at Hother faar Sværdet af Mimring (Mimer) saavel som at de tre Skovjomfruer (Nornerne, Askungerne) ønske ham Seier og bidrage til den, uden dog bestemt at vende sig mod Baldur. Havde man lagt Mærke hertil, og tænkt sig, hvorledes denne Myte nødvendig maa have set ud, førend den af Saxo eller en Anden sammenblandedes med den fabelagtige Historie; da vilde man ei famlet saalænge. Evald har bestemt set det, kun fordi Han ikke kendte Nornerne lod Han Valkyrierne bringe Hother Spydet, og dog vilde en blid Skæbne at Han greb Nornen Skulda.

Den hele Kampleg viser sig straks som et sildigt Forsøg paa at motivere Udfrittelsen, og Udførelsen af Hødurs Id, og den lader sig kun vanskelig forene med Guders Angest, og Vished om at der var et Vaaben, som kunde fælde den Elskede.

Skal Hermod sendes til Hel, da maa det i det mindste ske uden Odins Vidende; thi Han ved meget vel, at Baldur kun kan stige i Verdens Lue; men under den Betingelse kan Han ogsaa ride. En anden Sag er det om Han kan komme til Hel. Digteren af Vegtams Kvæde har vist ei uden Føie anset det for umuligt.*Norden har da ogsaa maattet finde sig i at faa en ny Gud i Hermod, fordi den prosaiske Edda kalder ham Baldurs Broder. Han er ligesom Skirner Digterens Skabning, og hvad det vil sige, at Han var Odins Søn, se Vi af Hyndlas Sang hvor Han staar ved Siden af Sigmund.

Ved at sigte saavel den prosaiske Eddas Forfatter, som Baldurs nyeste Digter, fordi de lade Jetterne, (Asernes svorne Fiender) være indbefattede i det Alt, hvis Sorg Hel fordrer som Løsepenge for Baldur, gør man ustridig Begge Uret; thi naar Digtningen skal kunne beholdes, maa dette Træk netop blive. Hel maa gøre en Umulighed til Betingelse for en Umulighed, og naar Vi høre Thoks Kvad, da er det netop den Lyd, som Hel ret godt ved, maa opfylde Jetteverden, ja blot Visheden herom kan forklare Hendes Løfte. At Mænd der gættede at Thok var Loke, have her, som saa ofte, gættet feil, er klart; thi om det ogsaa var ham, var Han dog ikke der sig selv; men Udtrykket for alle Jetter, da de Alle nødvendig maatte glædes, ved at se den eneste Betingelse, under hvilken Valhal kunde falde, opfyldt.

Det vorder klart at Hel behandlede Aserne med den dybeste Spot; men kunde de vente andet af en triumferende Fiende under deres rasende Stræben efter at bøie de ubøielige Norn, at bringe dem til at udskrabe de dybtgravede Runer og fornægte sig selv.*Bemærkninger over Oehlenschlägers Baldur i Minerva for Desember 1807.

Hvad Hrimthusserne skulle ved Baldurs Ligfærd er ei let at sige, thi kuns glade kunde de være der, og taaler vel Thor en saadan Glæde? Dog, var hans Arm for svag til at skyde Hringhorne fra Land, manglede den vel ogsaa Kraft til at svinge Mjølner, og Han maatte nøies med til Tidsfordriv at sparke Dværge i Ild.*Ligesom det heligennem er mærkeligt hvor genialsk Oehlenschläger har vidst at komme den prosaiske Eddas Skrøbelighed til Hjælp, saa fortæner det ogsaa her at erindres, hvorledes Digteren, ved at sige: at Jorden ei vilde give Slip paa Baldurs Lig, motiverer Heksesenen, saa det Anstødelige falder bort. Vil man antage disse Hrim71thusser for de samme, hos hvem Alfader saa træffende siges at have været før Verdens Skabelse, da finder man i det ringeste en Slags Konsekvents.*Digteren førte uidentivl Hrimthusserne til Baldurs Ligfærd, for paa sin lave Standpunkt at udtrykke hvor elsket Baldur var.

Ved at forlade denne høie Punkt, beder jeg at vende Øiet fra al senere Digtning, og skue den i sin eiendommelige Storhed hos Vola. Da først forstaaes Friggas Kvad:

Selv fortvivlet, forlader
Frigga Fortvivlelsen,
Selv i haabløs Sorg, den
Haabløs Sørgende
Haabløs, Ha! thi for evig
Baldur er tabt.

Da først, hvad end er mere, forstaaes Svartalfers Kor der lader Ragnaroke knytte sig umiddelbar til Baldurs Død.

Efter Vøluspa maatte Loke her bindes, men de senere Digtere lade Hans Udaad være ukendt en Tidlang, for at faa Rum til en Fremstilling af Guders Svækkelse. De lade det ei være nok at Hødur dræbes, men Tyr maa ogsaa miste Armen og Frei Sværdet. Grunden til denne Digtning er meget rigtig, at Aser 72nemlig ei kan overvindes, med mindre de selv gøre sig svage.

Fenrirs Fængsling.

At Fenris er bunden og slipper løs i Ragnaroke, er alt hvad Vøluspá siger Os. Vi vide at de senere Digtere gjorde Loke til hans Fader, og i Fortalen til Ægis Drekke fortælles at Han bed Armen af Tyr da Han var bundet.

Den prosaiske Edda fortæller det udførlig saaledes: Da Loke med Angurbode havde avlet de tre Udyr Fenris, Ormen, og Hel, og Guderne af Spaadommene vidste at disse Børn skulde blive dem til stor Skade, lod Odin dem hente til sig fra Jotunheim hvor de opfødtes. Ormen kastede Han i den dybe Sø* i Professor Nyrups Edda staar (pag. 40) ved en Skrivfeil at det var Loke som gjorde dette, og er Han saadan, at Han ligger i Hafsens Midte om alle Land og bider sig i Stjerten. Hel kastede han i Niflheim, men Ulven opfødte Han hos sig og Tyr ene havde Djærvhed til at give hannem Mad. Da Aser saa ham vokse, frygtede de sig saare og gjorde et stærkt Baand (Læding) for at fængsle ham; men Han sønderled det med Lethed. De gjorde et stærkere (Drome) men det gik ligesaa dermed. Da 73 sendtes Skirner til Dverge i Svartalfheim, som gjorde det stærke, silkebløde Baand Gleipner

Af Kattetrins Døn,
Og af Kvindernes Skæg,
Af Bjergenes Rødder,
Af Fiskenes Aande,
Og Fuglenes Spyt.

Derfor fattes disse Ting endnu i Naturen.

Dette vilde Fenris ei prøve, uden Han som Borgen fik en af Gudernes Hænder i sin Mund. De nølede. Da fremrakte Tyr sin Høire, og mistede den da Guderne ei vilde løse den Bundne. Et Sværd sattes i Hans Kæft, saa han blot kan tude og fraade. Dræbe ham turde Guderne ei for ikke at smitte deres hellige Steder.*Nyrups Edda 40-44. At Tyr er en senere Digtning, har jeg før erindret. Han er kun Udtrykket for den Kraften medfødte Dristighed, som Digteren gjorde til en egen Figur da han vilde bruge den allene. For at betegne at dette var ingen ny Gud, kaldte han ham Tyr, som Vi af Odins og Alfaders Tilnavne: Fimbultyr, Hroptatyr &c. se at have bemærket slet hen Gud. Deraf de Talemaader Han er dristig som Tyr og vis som Tyr, hvilke man siden søgte at forklare ved den Urimelighed at tillægge en Gud som hed Tyr baade Visdom og Dristighed. Hermed nægtes dog paa ingen Maade at Tyr i senere Tider dyrkedes som en særskilt Gud.

74 I denne Digtning er Intet som strider mod Ideen; thi efter Baldurs Død er Fenris Aser frygtelig og maa bindes. Det er vel saa, at Guderne ei turde smitte deres hellige Steder med Blod; men der var en anden Grund hvi de ei dræbte Fenris, fordi de ei kunde. Kun Vidar den Tause mægtede det, og Han kan ei træde frem før efter Odins Død.

Freis ulykkelige Kærlighed.

Nok et Tab forestod Guderne. Nornerne vilde at Vanen Frei, som var blevet gjort delagtig i Asastyren, skulde miste den ved at miste sit Sværd; men al den Kraft Guderne tabte før Ragnaroke maa de selv ligesom godvillig bortkaste. De dræbte selv Hødur. Tyr rakte selv sin Arm i Fenrirs Gab, og hvorledes Frei selv bortgiver sit Sværd lære Vi af Digtet:

Skirners Reise.

Frei har sat sig i Hlidskjalf (Odins Høisæde) har set den fagre Gerda, og Kærligheds Ild luer høit i hans Barm. Taus og mørk gemmer han den der, siddende i lange Sale, indtil Skirner tilbyder ham at hente Gerda naar han vil give ham sit 75 Sværd. Med dette, med Drupner og elleve Guldæbler, rider Skirner til Jotunheim paa Freis Hest, vil købe Gerda med Guldet, men maa bøje Hende ved de grueligste Trudslar og ved haarde Konster til at love Frei Kærlighed.*Den prosaiske Edda (hvis Forfatter har kendt Digtet) stemmer hermed, paa det nær at Freis Kærlighed skal være en Straf fordi Han satte sig i Hlidskjalf. Om Maaden hvorpaa Skirner fik Gerdas Ja tales ei. Her siges at Frei efter denne Tid dræbte Bela; men jeg antager at denne (Gerdas Broder) var i Forveien dræbt af Frei.

Freis Kærlighed.

- 1 **A**f Vaners milde Stamme
Den blide Frei udsprang,
Og Asakraftens Flamme
Ei Vanens Hjerte tvang.
- 2 Der slumrede en Længsel,
Der hvidskede en Lyd:
Opbryd dit gyldne Fængsel,
Og søg en større Fryd!
- 3 Hel mat var Guldets Lue,
For stærk var Brages Sang
For lav var Loftets Bue
Og Alfheims Borg for trang.
- 4 77“Naar Van til Odins Sæde
Opstiger, tændes Glød
Som spilder Asers Glæde.”
Saa gamle Spaadom lød.
- 5 Fra gyldne Sale iled
Dog Frei, beklemt i Sind,
Han steg, og ei Han hviled
Før høit paa Hlidskjalfs Tind.
- 6 Begærlig Jorden favned
Hans Blik. Saavidt det for.
Dog ikke hvad Han savned,
Han fandt paa viden Jord.
- 7 Han skued Helte kæmpe,
Det var saa kær en Lyst,
Men kunde dog ei dæmpe
Den Længsel i hans Bryst.
- 8 Han saa af Mø omfavnet
En Helt i salig Lyst,
Saa høit da tyktes Savnet
At tale i hans Bryst.
- 9 78Fra Midgard sig hans Øie
Opvendte høit mod Nord.
Der fandt det uden Møie,
Hvad ei det fandt paa Jord.
- 10 Som Rosen der forvilder
Sig mellem Tidsler hen,
Sin Pragt og Duft forspilder,
Uset af Blomstens Ven;
- 11 Saa mellem Skønheds Fiender
Det Skønneste oprandt;
Thi Frei blandt Jettekvinder
Den fagre Gerda fandt.
- 12 Nu dæmpet var Hans Smerte,
Nu stillet var Hans Nød,
Og Stemmen i Hans Hjerte
Om Savn ei mere lød.
- 13 Ak dæmpet blev Hans Smerte
Kun af en større Nød!
Ak borte var Hans Hjerte!
Derfor ei Stemmen lød.

- 14 79Alt svandt den fagre Kvinde
Bag Taagen hist i Nord,
Og ned fra Hlidskjalfs Tinde
Ophidset Guden for;
- 15 Men viis som andre Vaner,
Begrunder Han sin Daad,
Og sorgbetyngt ahner
Han Norners skjulte Raad.
- 16 Han gik til gyldne Sale,
Paa Bænk Han sattes ned.
Ei Tungen kan udtale
Den Smerte, som Han led.
- 17 I Dage og i Nætter
Han maalte bredden Flod,
Som evig skiller Jetter
Fra Skud af Asers Rod.*Floden Ifing der aldrig belægges med Is, er det bundløse Svælg
som skiller mellem Aser og Jetter.
- 18 80Han skued Urdas Kilde,
Og Asers onde Id,
Da de opfylde vilde
Hin Flod saa dyb og strid.*Ved Jettefreden.
- 19 Han Laufeis Søn beskued
I Angurbodes Favn,
Og rædselfuld Han grued
Ved Jordmundganders Navn.
- 20 Dog Kærlighed betvinger
Selv Vaners høie Slægt,
Ei holdes kan dens Vinger,
Af Jords og Himmels Vægt.
- 21 Paa dem sig Guden hæver
Og skuer kun - sin Fryd,
Men over fromme Læber
Ei trænge kan en Lyd;
- 22 Thi nødig kun Han følger
Den stærke Kærlighed,
Og for sig selv Han dølg
Hvad kun Hans Hjerte ved.
- 23 81Njardur og Skade
Sørgende saa
Guden at sidde
Taus udi Sal.
Skirner de bade
For ham at gaa,
Ønsked at vide:
Hvi Han i Sal
Sad saa bedrøvet,
Hvorfor Han øved
Daarskab, den vise
Kyndige Van?
- 24 Reiste sig Skirner
Nødig til Gang,
Frygtede Vrede,
Straffende Ord,
Naar Han den vise
Gud skulde spørge:
Hvi Han bedrøvet,
Daarlighed øved?

Skirner

- 25 Hid gik min Vei,
For Dig at spørge:
Hvi Du vil sørge?
Sig mig det Frei!

82Frei

- 26 O Kæmpe hin unge!
Hvi spørger Du mig?
Min Smerte den tunge
Ei fattes af Dig.
Se Solen oprinder
Paa Straaler saa rig;
Men aldrig forsvinder
Dog Natten i mig;
Den stiger om Morgen
Og daler i Kvæld.
Men skuer kun Sorgen
I evige Væld.
Forgæves jeg grunder,
Forgæves jeg stunder
Mod Ønskernes Maal.

Skirner

- 27 Kun Menneskers Afkom
Fik Ønske i Bryst.
Saa vilde dem Odin
Opvække af Søvn,
Til Stunden og Stræben,
Til Bønner og Daad.
Men hos de rige
83Guder ei stige
Ønsker i Bryst.
Verdener følge
Villiens Bølge.
Hvad er din Lyst ?

Frei

- 28 I Jotunheim skued
Jeg Møen saa huld,
Paa Armene lued
Det rødeste Guld.
Mer skinned dog Møen,
Og af Hendes Glands,
I Luften, paa Søen,
Gik Straaler i Dands.
- 29 Ei ved jeg om Armen,
Ei ved jeg om Barmen,
Om Øiet det var,
Som Straalen udsendte,
Der lyste, der brændte
Mig dybt udi Bryst.
- 30 Naar Kærligheds Blomsten
I Alderens Vaar
84Fremspirer og trives,
Den duftende staar.
Den lyster at bygge
I Lundenes Skygge,
Og blusser endda;
Men Dugdraaber lædske
Med svalende Vædske

Det glødende Blod.

31 Ak at jeg er Vaner med Asernes Kraft!
I dybere Jord, og af stærkere Saft
Opvokste et Træ i mit elskende Hjerter.

32 Ei Dug, som i Dale
Nedfalder, kan svale
Det luende Blod.
Ei Knoppe udbryde,
Ei Blomster fremskyde;
Thi Aser ei taale,
Jeg favner den Straale
Som tændte min Glød.

Skirner

33 Giv Du mig Hesten
Der, som en flagrende
Lue, kan fare
Frem gennem Mørket,
85Frem gennem sorte,
Svovlede Damp!
Giv Du mig Sværdet,
Sværdet som blotter
Selv sig mod Jetter!
Da vil jeg fare,
Bringe Dig Gerda,
Lindre din Vaande,
Eller og tabe
For Dig mit Liv.

Frei

34 Det Sværd er oplivet
Af Asernes Kraft,
Derfor det sig blotter
Mod Jetter saa brat,
I Tidernes Fødsel
Mig Odin det gav,
Og Styrken opvokste
I gjordede Lænd;

35 Men naar det sig blotter
I fremmede Haand,
For evig da tabes
Den skænkede Kraft.
Saa Nornerne vilde,
Saa Spaadommen lød.

86*Skirner*

36 Det Odin forbyde!
Men kun med dit Sværd
Jeg vover at fare
I Jetternes Land.

37 Samledes Aser
Alle paa Thinge,
Komme Asynier
Alle til Stævne,
Syntes dem Lykken
Fattes og vige,
Frygted de saare
Nornernes Raad.

Meget blev talet paa

38 Asernes Stævne,
Ordene onde
Fik da den vise,
Elskede Frei,
Han som paa Hlidskjalf
Opsteg forvoven,
Voved at elske
Jotuners Mø.

39 87Sad Han paa Stenen,
Tiende sad Han,
Taus og bedrøvet,
Brændt udi Sind.
Saa det de rige,
Mægtige Guder,
Vidste ei Raad.

40 Freias de gyldne
Taarer nedrunde.
Aldrig blandt Jetter
Faldt hendes Taarer.
Nu dog paa Gerda
Faldt de, og smelted
Hjertet i Møens
Kærlige Barm.

41 Frem stod da Odin,
Visest af Aser,
Guderne lytted,
Hærfader talte:
Køb Du for Drupner
Gerda, den fagre
Ulykkens Mø!
88Sværdet ei vige
Bort fra din Lænd!
Vel ved Du Norners
Truende Dom.

Frei

(til *Skirner*)

41 Rid Du paa Hesten!
Køb Du for Drupner
Gerda, den fagre,
Elskede Mø!
Sværdet ei vige
Bort fra min Lænd!
Vel ved Du Norners
Truende Dom.

Skirner

42 Ondt er at tage
Hvad ei tør gives.
Frygter jeg Norners
Truende Dom.
Dog uden Sværdet
Ei tør jeg fare
Frem gennem Jetter.

43 89Med sænkede Øie
Stod Guden paa Jord.
Han grubled og grued,
Og vaklede end,

Saa Faren, som trued,
Og spændte fra Lænd
Dog Sværdet det dyre.
Og talte med Suk:
Du Sværdet maa dølge,
Du blotte det ei!
Men ei Dig maa følge
Et knusende Nei.

Skirner

(til Hesten)

- 44 Mørkt er ude.
Tid er at fare
Over Lyng, over Fjeld,
Over Thursernes Land.
Begge hjemkomme Vi,
Eller Os Begge
Fanger hin mægtige Jette.
-

90 Jotunheim

Gerda

(synger i Bure)

- 45 **E**n Længsel mig tvinger,
Jeg kender den ei;
Men hvad mig omringer
Opfylder den ei.
Jeg længes,
Og trænges
Saa underlig.
- 46 Jeg stirrer paa Frænder,
Paa Jetterne hen;
Men ikke jeg kender
Mig selv der igen.
Jeg gyser.
Da fryser
Mit unge Blod.
- 47 Sig Øiet vil stjæle
Til Jorden i Løn.
Det lyster at dvæle
Paa Asernes Søn.
Det Hvide,
Det Blide,
Det vinker mig.
- 48 91 Men Svaghed udbreder
Sig over hans Æt,
Han Aser tilbeder
Og Jetternes Æt
Han frygter.
Da flygter
Mit Blik fra Jord.
- 49 Det *Stærke*, det *Milde*,
Forenet jeg saa.
Saa gerne da vilde

Jeg stirre derpaa.
Jeg trængtes.
Jeg længtes
Saa inderlig.

50 Der Styrken forgyldtes
Af Guddommens Glands,
Og Hjertet opfyldtes
Af dybere Sands.
Det Svage
Tilbage
For Kraften veg.

51 92 Men fiendtlig Os Jetter
Det stander imod,
Det farver og tvætter
Sin Krands i vort Blod.
Jeg grued,
Jeg skued
Min Broders Fald.

52 En Længsel mig tvinger,
Jeg kender den ei;
Men hvad mig omringer
Opfylder den ei.
Jeg længes,
Og trænges
Saa underlig.

53 Skirner skued
Høie Gaarde,
Hørte glamme
Høit i Sky,
Gymers galne
Bidske Hunde,
Dem som vogted
Gaardens Port.

93Skirner

(til Hyrden)

54 Sig Du mig Hyrde!
Du som paa Høi
Sidder at vogte
Veiene vel!
Hvor skal jeg finde
Væneste Mø,
Og gennem Hunde
Til Hende naa?

Hyrden

55 Vist har din Fylgje
Alt Dig forladt,
Siden Du stunder
Saa efter Død.
Aldrig Dig undes
Tale med Gymers
Solskære Mø.

Skirner

56 Kaarene bedre
Troer jeg at have.
Dog er til Død jeg
Stedse beredt

94 En kun var Dagen,
Da mig bestemtes
Hele mit Liv.
Nidingen bæver,
Kan dog ei ændre
Nornernes Raad.

Gerda

(til sin Terne)

- 57 Hvad er det buldrende Raab
Som stiger og gjalder?
Er det vel Menneskeraab?
Ei er det Menneskeraab.
Gymer sig byggede Gaarde.
Af Stenene faste og haarde,
Dem ryster den dundrende Lyd
Paa skælvende Jord.

Ternen

- 58 Hest ser jeg stande,
Underlig skinner
Manken, med Hov
Banker Han Jorden,
Ryster vor Gaard.
- 59 95 Mand ser jeg stande,
Gjortet med Sværdet,
Stenene dyre
Glimre paa Gjorden,
Trindt om hans Lænder,
Blændende Straaler
Fare fra Hjaltet,
Splitte og favne
Stenenes Skær.

Gerda

- 60 Hiertet er bange,
Ahnende Kval.
Bed Ham dog gange
Ind i vor Sal!
Bed ham at drikke
Klaresten Mjød!

(Allene)

- 61 Det *Stærke* det *Milde*
Forenet jeg saa.
Saa gerne da vilde
Jeg stirre derpaa.
Men fiendtlig Os Jetter
Det stander imod,
96 Det farver og tvætter
Sin Krands i vort Blod.
Jeg grued,
Jeg skued
Min Broders Fald.

- 62 Saa skinnede Manken
Paa flyvende Hest.
Saa straaledede Hjaltet
Paa luende Sværd,
Ak! Vel maa jeg ahne,
Min Broders den mægtige Bane

Er kommet til Sal.

(Til Skirner)

63 Er Du af Aser?
Er Du af Alfer?
Er Du af milde,
Kyndige Vaner?
Hvi kom Du ene
Hid gennem Mørket,
Hid gennem Ilden?
Kom Du at skue
Glimrende Sal?

97Skirner

64 Ikke af Aser,
Ikke af Alfer,
Ikke af milde,
Kyndige Vaner,
Kom jeg dog Ene
Frem gennem Mørket,
Frem gennem Ilden,
Ei for at skue
Glimrende Sal.

65 Æblerne elleve
Lue af Guld,
Dem vil jeg alle
Gerda! Dig give,
Bod for din Broder,
Fred Os at købe,
Om Du vil sige,
Frei er Dig ene
Kærest i Sind.

Gerda

66 Æblerne elleve
Aldrig mig byde
Mand for min Gunst!
98Medens Vi leve,
Ei tør jeg bygge
Sammen med Frei.

Skirner

67 Ring jeg Dig giver,
Ring som med Odins
Baldur opbrændtes.
Hvad er som Drupner
Luende, frugtbart?
Ringene otte,
Sønner som Fader,
Fra den neddrøppe hver
Niende Nat.
Skuer Du Glandsen?
Fatter Du Sandsen?
Vittige Mø!

Gerda

68 Undrende skuer jeg
Guldalmens Konge,
Hærfaders Smykke,
Baldurs Ledsager,
Dværgenes Konst.
99Jetter mig fødte,

Ei tør jeg røre
Gudernes Ring.
Bela er faldet,
Ei skal mig lænke
Gudernes Ring.
Skjul den i Barmen!
Drag til det høie
Asgard! Ei taaler
Jetternes Øie
Guddommens Straaler.

- 69 Aldrig mig fattes
Guld eller Ringe.
Nok har min Fader,
Nok har og jeg.

Skirner

- 70 Nornernes Domme
Undflyes ei.
Ei maa jeg komme
Hjem med et Nei.

(Til Gerda

med blottet Sværd.)

- 71 Se da Du Mø!
Saarildens Lue!
100Vist maa Du grue,
Brat skal Du dø.
Hugger jeg over
Hovedets Led,
Hvis Du ei lover
Kærlighed.

Gerda

- 72 Dit Sværd for mit Øie
Vel blinker i Gru;
Men ei kan Du bøie
Med Trudsler min Hu.
Med Gymer Du stride
Om Mod er i Bryst!
Lad Sværdet da bide!
Thi Strid er hans Lyst.

Skirner

- 73 Ser Du det Sværd Mø!
Smidigt som Vaanden,
Jeg har i Haanden?
Nu for dets Egge
Du og din Fader
Falde vist Begge;
Brat jeg det bader
I Eders Blod.

101Gerda

- 74 Kun spildt er din Harme,
Og saa dine Ord;
Thi før mine Arme
Skal Sønnen af Njord
Omfavne, jeg falder
I Ungdommens Alder;
Se her er mit Bryst!

Skirner

75 Siden Du Livet
Agter saa ringe,
Er det mig givet,
Mø! Dig at tvinge.

76 Hisset paa Høien,
Trængt og nedbøiet,
Der skal Du staa.
Skjult er for Øiet
Himmelens Blaa,
Jord Du ei skuer,
Dagen er mørk,
Kun Du beskuer
Niflheims Ørk.

77 102Slangerne hvisle,
Bækkene risle,
Tunge af Gift.
Ormene lede
Skal man berede
For Dig til Mad.
Giftbølger trille,
Vel kan Du stille
Tørsten i dem.

78 Valmuer dufte,
Søvnige Luft
Dyse dig ind,
Ei kan Du sove,
Tuder i Skove
Hungrige Ulv.

Gerda

79 Med Tunge,
Og Lunge,
Ei længe jeg suger
Den dræbende Gift;
Thi Edderen knuger
Og knuser min Lunge.
Jeg blegner,
Og segner,
103De Guder saa gramme
Ei mer mig kan ramme.

Skirner

80 Vist skal Du blegne,
Derfor ei segne.
Guderne gramme
Vist Dig skal ramme.

81 Brændende Vinde
Suse, da svinde
Farver af Kind.
Angest og Øde,
Smertefuld Længsel,
Skal i dit Fængsel
Plage dit Sind.

82 Ud skal Du gange,
Spøgelser lig,
Studsende, bange,
Stirre paa Dig,
Jetternes Sønner,

Naar Du i Sal
Visnet indtræder,
Tæret af Kval.

- 83 104 Ud skal Du gange,
Lungen skal fange
Renere Luft.
Stor er da Nøden.
Livet og Døden
Haardelig kæmpe.
Aldrig skal Død
Kærlig neddæmpe
Evige Nød.

Gerda

- 84 Ak! Norner forbarme
Sig over mig Arme!
Thi stor er min Nød.
O! Vist maa jeg grue,
Naar Guderne true
Med *Mere* end Død.

Skirner

- 85 For *Eder* at tvinge
Sprang Norner af Sø,
De agte hel ringe,
Om Jetternes Mø
End sukker og stønner,
Ei høre de Bønner
Fra Urgelmers Æt.

105 *Gerda*

- 86 Dog fældedes Balder
I Ungdommens Alder,
Til Jetternes Fryd.
Vist Aser ei glemme:
At Norner kan tæmme
Den pralende Kraft.
Du truer, og mægter
Dog *Mere* vist ei.
End ikke jeg ægter
Den straalende Frei.

Skirner

- 87 Til grønklædte Skove,
Til Høien jeg gik,
Hævnstaven at skære,
Hævnstaven jeg skar.

- 88 Vred er Dig Odin.
Thor er Dig gram.
Frei Dig skal hade,
Naar Dig har rammet
Asernes Vrede.

- 89 Hører det Aser, og
Asernes Sønner!
106 Hører det Jetter!
Hører Hrimthurser
Hvor jeg forbander
Trodsige Mø!
Hvor jeg fremkalder
Bølgende Smerte,
Skræk til at rive

Trodsige Mø!
Hvor jeg befaler
Smidige Orme,
Svøbte om ranke,
Skinnende Midie,
Knuge, ei *knuse*
Hjertet i Bryst!

90 Ser Du? med hvasse,
Hellige Sværdsod,
Rister jeg Runer
Dybt udi Stav,
Graad Dig for Gammen,
Evige Kval.

91 Thurs jeg Dig rister,
Tre er hans Træk:
Kraftløshed, Galskab,
Pinende Lyst.

92 107Han Dig skal favne,
Mand Du da fanger
Trodsige Mø!

93 Runer jeg risted.
Som jeg dem risted,
Saa jeg dem sletter,
Om Du vil bøie
Sindet til Frei.

Gerda

94 Ei mer jeg nøler,
Thi ak! jeg føler
De Runers Magt.
Som Ild jeg brænder,
Og Gift omspænder
Det klemte Bryst.

95 O snart udskrabe
Du Runestave,
Som dybt Du skar!
Den tunge Smerte
Mit arme Hjerte
Vil knuse brat.

108 *Skirner*

96 Som jeg dem risted,
Saa jeg dem sletter,
Nu da Du bøier
Sindet til Frei.

Gerda

97 Sid nu paa Bænken!
Tag imod Kalken
Fuld af den gamle Mjød!
Aldrig jeg tænkte, at
Jeg skulde Vaners
Æt unde vel;
Men mod de mægtige
Aser forgæves kun
Strider en Mø.

Skirner

98 Hjem vil jeg ride,

Først vil jeg vide
Stedet og Stunden,
Naar Du vil unde
Njords Søn Gammen

109 *Gerda*

- 99 Barri heder
(Som Begge vi vide)
Glindsende, kølige Lund.
Ni Gange synke
Solen i Hav!
Der vil da Gerda
Unde i Natten
Njords Søn Gammen.

Asgard.

Frei

- 100 Sig mig det Skirner!
Før Du af Hest
Sadelen løfter,
Førend Du fløtter
Fremad Din Fod,
Hvad Du i Jetters
Verden udretted!

110 *Skirner*

- 101 Barri heder
(Som Begge vi vide)
Glindsende, kølige Lund.
Ni Gange Synke
Solen i Hav!
Der vil da Gerda
Unde i Natten
Njords Søn Gammen.

Frei

- 102 Lang er Nat,
Længere tvende,
Hvor kan jeg udholde tre?
Ofte mig Maaned
Kortere tyktes,
End nu den halve
Længselens Nat.

- 103 Med Længsel jeg køber
Den elskede Mø;
Men naar jeg da svøber
Mig trindt om min Mø,
Da stiger en Lyst
I mit brændende Bryst,
Som Kraften ei skaber,
Jeg salig mig taber
I ahnede Lyst.

111 Den niende Nat.

Gerda (synger)

104 Nu Stjernerne blinke,
Saa smaalig i Luft,
Og Roserne vinke,
Med liflige Duft.
Jeg ganger til Lunden i Kvælde.

105 Til Døden udtegnet,
I Alderens Vaar,
O Bela! Du segned.
Tilgiv mig! Jeg gaar
Til Kærligheds Lund udi Kvælde.

106 Jeg stred mod mit Hierte,
Mod Sværd og mod Guld,
Jeg stred imod Smerte;
Men Kalken blev fuld.
Jeg ganger til Lunden i Kvælde.

107 Saa kom da Du blide,
Elskværdige Gud!
Ei mer vil jeg stride,
Jeg ganger som Brud
Til Kærligheds Lund udi Kvælde.

108 112Det dunder. Hid iler
Den kærlige Gud.
I Lunden alt hviler
Med Længsel hans Brud
Paa duftende Blomster i Kvælde.

Frei

109 Her er Lund,
Hvor er Hun,
Som jeg søger saa brat
I den fiælende Nat?

110 Hist i Lund
Hviler Hun,
Som jeg søgte saa brat
I den venlige Nat.

111 Alt var knoppet mit Træ,
Nu det blomstrer i Læ
Af den vældige Eg.
I min Arm,
Ved min Barm,
Hun nu hviler saa sødt,
Og jeg hviler saa blødt,
I den aabnede Favn.

113Fuglen paa Kvist.

112 Tiderne lide,
Snart skulle Muspels
Sønner fremride.
Ved da den Svage
Hvorned Han vil stride?

Anden Fugl.

113 Sit Sværd og sin Styrke
For Møen Han gav.
Saa grave i Mørke
Sig Guder en Grav.

- 114 End Fenris! Du tuder
I fængslende Baand;
Men Frihed bebuder
Min konstige Haand.
Alt rører med Styrke
Sig Ormen i Hav.
Saa grov jeg i Mørke
For Aser en Grav.

114

Thors Reise til Utgardeloke.

Denne Digtning, der omtrent har stillet sig her, nævnes aldeles ikke i de gamle Sange, og lader sig ei meget godt forene med dem. I de nyere Digte er den kendt, og i det Hele langt mere sindrig end hvad Vi ellers lære i den prosaiske Edda. Kun de alleryderste Omrids vil jeg her give, da det Hele bør efterlæses hos Oehlenschläger, hvor det har genvundet sin poetiske Dragt, samt givet Digteren Anledning til at tolke mange af sine skønne Syner i Nordens Gudeverden.*Thors Reise til Jotunheim. Sagnet i Prof. Nyrups Edda 59-72.

Thor reiser til Utgardeloke (der egenlig synes at være Troldenes Konge) og kommer der efter megen ustanden Besværlighed og Ærgrelse. Loke er med. I Utgardelokes Sal fristes Thor end mere, kan ikke tømme Drikkehornet, synker i Knæ i Strid med en Kælling, og kan ikkun løfte en Fod af den sorte Kat. Dog Alt dette er intet Under, da Hornet staar i Hav, Kællingen er Alderdommen og Katten Midgardsormen. Dette siger Utgardeloke Thor først da Han er kommet paa Hjem veien, og forherliger Thors Magt ved at 115forsikre, at Han ved Koglen vist skal herefter fri sig fra saadanne Gæster.

Denne underlige Strid mellem Asakraft og Troldevid, tvende Punkter, som flygte for hinanden og ei kunne komme i Berøring, udelukker sig selv af Asadramet, hvor den vilde mangle al Betydning.*Oehl. har søgt at give den en saadan, ved at lade Utgardeloke omstyrte Upsala Templet og dræbe Hofgoderne. Thor reiser for at hævne det; men imod Odins Villie, og derfor har Reisen saadant Udfald. Foruden at Scenen herved er sat dybt ind i Menneskelivet, har Digtet maattet paatage en Betydning som hverken det eller Gudelæren taaler. Dog, dette fortienner en egen Undersøgelse. En sær Digter har fundet Fornøielse i at sætte den blot stærke Thor midt imellem lutter Blændværk, hvor hans Kraft maa staa til Skamme, da den ei kan afpræge sig i tomme Skygger. Ene som et saadant Spil har Digtningen Interesse.*Saxo gør Utgardeloke til en Gud som den danske Kong Gorm dyrker, og paa Grund heraf har man gjort ham til en af de Guder, som dyrkedes før Aserne, men fortrængtes af dem. Hvor aldeles forkert dette er, sees allerede deraf, at Han da maatte træde tydeligst frem i de gamle Sange, og forsvinde efterhaanden, istedenfor at det er ganske 116omvendt. Lokasenna og Harbards Sang ere de første som have Spor af ham, og ingensteds, uden hos Saxo, træder Han frem som Gud.

116

Kedelens Hentelse, og Thors Strid med Midgardsormen.

Tvende ganske uensartede Digtninger ere her paa en synderlig Maade sammengroede, og i en Udsigt som nærværende lade de sig ei adskille, uden at sønderrive Digtet Hymers Kvæde, ja næsten ikke uden at lægge det ganske tilside.

Digteren synes at have tænkt sig Aserne som pønsende paa Hevn mod Gymer, Gerdas Fader.*Jeg antager her at Gymer Gerdas Fader er den samme som Æger, der ogsaa kaldes Gymer. Om Digterne have gjort det samme, lader sig ei sige forvist; men da deres Digtninger ere i Mytologien af ingen Vigtighed, troer jeg, Man bør gribe dette Middel til at frembringe Enhed, fordi Frei havde mistet sit Sværd, og derfor er det at de hiembyde sig selv til ham. Gymer eller Æger er vred paa Aserne, enten blot fordi Han er en Jette, eller især fordi de have dræbt Bela, hvis denne er hans Søn, som intet forbyder Os at antage. Da derfor Thor byder ham at rede Gæstebud for Aser, stræber Han at 117spotte deres Magt, ved at forlange en Kedel hvori Øl kan brygges til dem Alle. Aserne ere raadvilde, indtil en vis Tyr.*Kan ikke være Guden Tyr, da Han er en Jettesøn. siger Thor, at hans Fader Hymer har en mildyb Kedel, og de Begge fare afsted, for med List at faa den Vandvarmer. De komme til Jettens Sal, og gange hurtig forbi hans Moder, et Uhyre med nihundrede

Hoveder.

En anden guldskindende, brynhvid Kone Tyr's Moder, gaar frem og bærer dem Øl; men skiuler dem derpaa under den store Kedel, for at afvende det første Udbrud af Hymers Bisterhed.

Silde kom Jetten. Isfieldene skjælv under hans Fod, og Kindskoven var frossen. Da Han hørte at Jettens Fiende var kommen i hans Sal og sad bag Støtten, vendte Han sig mod den, og den sprang under kløvede Bjelker for hans Blik. Otte Kedler søndersloges; men hel blev den niende store, og uskadte udginge Tyr og Thor. Glubsk saa den gamle Jette Gygiers Bedrøver stande paa Gulv, og en Ahnelse om Ondt gennemfor ham. Dog lod han tage trende Tyre og stege ved Ild. Thor aad ene de tvende.

Hymers sørgede for Mad til næste Aften, og Thor lovede at fange Fisk, naar Han gav ham Mading. 118 Jetten bød ham søge den selv hos Hjorden, og da brød den Stærke af Tyren begge Hornenes høje Sæde. Bukkes Herre roede ud med Abers Slægt ning, og bad Ham føre Havets Lastdyr (Baaden) længere ud. Han gjorde det nødig, og drog trende Hvaler op i Baad; men i Bagstavnens gjorde Thor Snøren fast, og satte Oksens Hoved paa stærken Krog. Over Madingen gabede den som Guder hade, som ombeltes Landene, og den modige Thor drog den eddervaade Orm op af Dybet. Med Hammeren bankede han Haarets stygge Fjeld paa Ulvens Broder; men

Klipper styrted,
Heder tuded;
Jord hin gamle
Gøs og skjælv.
Atter sank da
Orm i Hav.

Hymers spurgte: om Thor vilde bære Hvalerne til Hus, eller binde Baaden? men vred i Hu over Jettens Spot, tog Guden den fulde Baad, og bar den til By.

End trodsede Hymers, og nægtede Thors Styrke, uden han kunde tage det stærke Bæger i Haand, og knuse det. Guden slog det mod Stene og Støtter. Stene kløvedes og Støtter revnede; men dog bar 119 man Bægeret helt for Hymers. Da lærte den Brynhvide ham venlige Raad:

Slaa til den mordtrætte
Jettes Hoved, til
Hymers Hoved!
Haardere er det
End Bæger og Sten.
Satte sig Bukkes
Herre paa Knæ,
Fuldt Han iførte
Asastyrken,
Hel blev den gamle
Hielmens Grundvold,
Miødens Omfatter
Revnede i to.

End trodsede Hymers, og vilde ei erkende Gudens Styrke, uden han kunde bære den store Kedel af Gaard. Odins Søn greb i Hanken og gennemstampede Salens Gulv. Han løftede Kedel paa Hoved, og dens Ringe klang ved hans Hæl. Længe gik Han, før Han vendte sig; men da saa Han Hymers og Thur ser med mange Hoveder ile i sit Spor. Kedelen løftede Han af Skulder, og svingede mordglad den tunge Mjølner over Jettens Isser.

Videre gik Han, og halvdød styrtede den lamme Buk til Jord. Det voldte den skadefro Loke.

120 Hjem kom Thor med Kedelen, og nu kunde Aser drikke Øl hos Æger.*Lettelig ser Enhver, saavel af den hele Tone, som af det blomsterfulde Sprog, at denne meget poetiske Sang er saare ny, og Alting byder Os at agte den endog yngre end den prosaiske Edda.

Da den prosaiske Edda her maa ansees for ældste Kilde, maa Vi, uden at vredes over lidt Gentagelse, have dens Fortælling hel. Den ved Intet om hin Kedel, som den ny Digter har indblandet; men siger blot: at Thor tørstede efter Hevn over Midgardsormen, fordi den i Katteham havde spottet ham hos Utgardeloke. I en Ungersvends Lignelse gik Han til Jetten Yme, blev der om Natten som Gæst, og bad om Morgenen at Han maatte ro med ud paa Havet. Yme spottede hans Ungdom, og mente at Han vilde fryse naar de kom saa vidt i Hav, og bleve længe ude; men Thor svarede: at det vel var uvist, hvem der først vilde længes efter Land. Guden var saa vred at Han nær havde løftet Hammeren; men lod det blive, da Han havde bestemt en anden Prøve for sin Styrke. Selv maatte Han søge Mading hos Hjorden, og roede da vældig frem. Yme bad ham standse, men det hjalp ei. Han sagde, det var farligt at ro længere for Midgardsormen, men end roede Thor,

og uglad 121 blev Jetten. Endelig tog Han Aarer ind, udkastede den stærke Snøre, med Oksehovedet paa den ei svagere Krog. Krogen gik til Bunds, og sandt er det at sige, at Thor skuffede ei mindre Midgardsormen, end Utgardeloke havde spottet ham, da han skulde løfte Ormen med Hænder. Ormen gabede over Oksehovedet, og Krogen huggede ind i Gummen; men da den fornam det, veltede den sig saa, at begge Thors Knover smak mod Borde. Vred iførte Han sig Asastyrken og stræbte saa imod, at begge Fødder ginge gennem Baaden til Havets Bund. Nu havde Foden vundet Fæste, og Han drog Ormen op til Borde; men det maa man sige, at ei er nogentid set et grueligere Syn, end da Thors de hvasse Øine ligesom gennemstunge Ormen; men den stirrede nedenfra imod, og blæste Edder fra sig. Det er sagt, at Jetten Ymes Lød forventes, at Han blegnede og ræddedes, der Han saa Ormen, og Søen spille over Borde ud og ind af Baaden; men da Thor greb Hammeren og førte den i Luft, da famlede Jetten til med sin Kniv og overhuggede Snøren, saa Ormen sank i Sø. Thor kastede Hammeren efter ham og Mænd sige, at den slog Hovedet af ham ved Bunden; men det er sandere at sige, at Midgardsormen lever endnu, og ligger i Sø.

Thor satte Knoven imod Ymes Hoved, saa 122 Han steglede overborde med Fødderne i Veir; men selv vadede Han til Lands.* Vist er dette Sagn ikke af de unge, thi Læseren med Sands vil let mærke, at den søde Stil, der træder saa elskværdig frem med barnlig Tro paa Guderne, saare kontrasterer mod den Tone som for det meste findes i den prosaiske Edda, skønt jeg ikke nægter at have fundet en næsten saadan i den apokryfiske Fortale, ligesom det var den der fornemmelig henrykkede mig i Vaulunds Saga. Mærkelig er det ellers at Har her siger til Gangler, at Han fuldvel kender dette Sagn, skønt det ei er opskrevet, og de Forstandige (som ingen indvortes Beviser antage) ville da her finde et udvortes for, at de andre Sagn have været forhen opskrevne.

Naar jeg blot har anmærket at dette Sagn bør henføres til Tiden efterat Loke er bundet, da maa jeg i øvrigt bekende, at det, som det staar i den prosaiske Edda, har sin fuldeste Betydning. Det var en skøn Ide af Digteren, at lade Aserne prøve, om det var muligt at dræbe Midgardsormen før den endnu havde naaet sin fulde Vekst. Vi indse let, at Nornerne maatte tilintetgøre dette Forsæt, hvis lykkelige Udførelse vilde grundfæstet Asatronen for Evigheden, og det kan vel nu være Os overladt, enten Vi ville antage, at De betiente sig af Ymes Haand som Redskab, eller helde Os til den langt 123 mere poetiske Beskrivelse i Hymis Kvide, og tro, at De, ved den Rystelse der gennemfor som et elektrisk Stød hele Naturen, nødte Thor til at slippe sit Bytte.

Gæstebudet hos Æger.* Allerede i Grimnismal nævnes dette Gæstebud; men som noget tilkommende.

! Hymers Kvæde var dette forberedt, og Ægis Drikke fører det i dramatisk Form frem for vore Øine. Aser og Asynier vare her samlede undtagen Thor, som var i Østerleden at dræbe Jetter og Trolde: Guld lyste som Ild, Øllet frembar sig selv, og Trællene Finnafeingur og Eldir bleve meget roste for deres Opvartning. Dette kunde Loke ei taale at høre, og dræbte Finnafeingur. Fristædet var besmittet, Aser sloge paa deres Skjolde, og dreve Loke af Salen. De ginge igen til Drikkebordet, men Loke fulgte dem i nogen Frastand, og da Han af Eldir fik at vide, at de taledede om deres Vaaben og Styrke, og ei ret venlig om ham, gik Han ind. Aser tav; men Han talte:

Tørstig jeg Loke
Langveis fra
124 Kommer til Salen,
Aser at bede,
At de mig give
En ren Drik Mjød.

Hvi mon I tie?
Bindes af Arrighed
Saa Eders Mund?
Vælger mig Sæde,
Stade ved Bord!
Eller og jager
Mig bort igen!

Odin erindrer, at Aser vide bedre hvem de skulle byde til Gæst; men da Loke minder ham om, at de i Tids Fødsel blandede Blod sammen og lovede: aldrig at drikke Øl, uden det blev for Begge baaret, byder Han Vidar reise sig for Ulvens Fader. Taus reiste Vidar sig, og skænkede for Loke, men før denne drak, hilsede han Guderne saaledes:

Held Eder Aser!

Held Asynier!
Held hver høihellig Gud!
Brage undtagen:
As som hviler
Inderst paa Bænk.

Nu begyndte et saare forargeligt Skænderi mellem alle Aser og Asynier og Loke, og man maa tilstaa, at det kun var beskeden Følelse af sit eget Værd, da Han i Samtalen med Eldir tillagde sig høit Fortrin i denne Konst. At optegne det her, vilde være ligesaa unyttigt som kedeligt, og anstødeligt for høviske Øren. Kun hvad der har høiere Interesse vil jeg udtegne.

Gefion

Loke det ei ved,
At Han er forgiort,
Og beiler til Livets Tab.

Loke (til Frigga)

Jeg det og voldte, at
Ei Du ser ride
Baldur til Sal.

Tyr

Frei er den bedste
Af alle Fyrster
I Asers Gaard,
Han løser Trængsels Baand.

Loke bebreider Tyr, at Fenris afbed hans Høire, men Tyr svarer bidende:

Haand jeg fattes,
Men Du godt Røgte.
Stort er Begges Savn.

126

Frei (til Loke)

Jeg Ulv ser ligge
For Aaens Munding
Til Guders Samfund spildes.
Snart saa Du bindes,
Om ei Du tier
Du Ondskabs Mester!

Loke

For Guld Du købe
Lod Gymers Datter
Og solgte Sværdet.
Naar Muspels Sønner
Ad Mørkved ride,
Hvorned da Usling!
Vil Du vel stride?

Skade

Godt har Du end Loke;
Men Du ei længe skal
Lege med løs Hale;
Thi med din Søns kolde
Strænge, Dig Guden skal
Snart til et Sværd binde.

Til sidst kommer Thor, og efter nogen Modstand med Munden gaar Loke af Frygt for Hammeren.

Endelig har da Loke udspilt den lange Rolle, som Digterne have givet ham paa denne Side Rag127naroke,

og i Efterskriften til denne Sang fortælles Katastrofen. Loke fjælede sig i Franangers Fos i Lakselignelse, og der toge Aser ham. Han blev bundet med sin Søns Nars Tarme, og den anden Søn Narf blev en Ulv.

I den prosaiske Edda fortælles kun det summariske Indhold af den nys gennemløbne Sang.

Om Lokes Fængsling fortæller den meget vidtløftig, og sætter samme (ligesom Vøluspa) straks efter Baldurs Død, som Straf fordi Han havde været Aarsag baade til Gudens Død og hans Bliven hos Hel.*Det var da med høieste Uret, at jeg (i Bemærkningerne over Baldur) paastod, at Loke ei burde bindes umiddelbar efter Baldurs Død, samt at han ei var kendt som Aarsag heri, før hos Æger. Dette Misgreb var en velfortient Straf, fordi jeg vilde være klogere end Vola og af de andre Sange stoppe Huller, som kun vare til i de senere Digteres og min Indbildning. Kunde jeg nu, ved at holde mig blot til Eddas Sange, og anse Voluspa som Grundvold, begaa en saa grov Feiltagelse, hvad maatte ikke da ske, naar man agtede alle Kilder lige rene? Den prosaiske Edda, som vilde følge alle Digtere, modsiger sig selv, ved at lade den alt bundne Loke være tilstæde hos Æger. – Han skiulte sig paa et Fjeld, og havde fire Udgange paa sit Hus. Ofte var Han i For128set som en Laks, og troede sig der ganske sikker. Aserne kom, da Han engang just sad og flettede noget Garn sammen, saa som Fiskernet ere blevne siden. Dette kastede Han straks paa Ilden og flygtede til Forset; men Kvaser, den viseste af dem, fandt i Asken Sporene af Garnet, og snart flettede de et saadant, for deri at fange Loke.*Kvaser tilhører med Liv og Sjæl den prosaiske Edda, og Odins Reise til Dovre. Han skuffede dem nogle Gange, men grebes tilsidst, og maatte se trende Klippestykker reise sig som frygtelige Symboler paa ham og hans Børn. Hans Søn Vale forvandlede af Guderne til en Ulv, og sønderrev sin Broder Narf, med hvis jernstærke Tarme Loke blev bundet til tre Klippespids, saa at den ene stod mod hans Skuldre, den anden mod hans Lænder, og den tredie mod Knæhaserne.*Man ser, at mellem Navnene paa Lokes Sønner er Uoverensstemmelse mellem Efterskriften til Lokasenna, og den prosaiske Edda. Denne, som vel ogsaa er ældst, har udentvi tvl Ret, og dersom det Vers af Vøluspa Gørænsen har, er ægte, da nævnes Vale allerede af Vola som Lokes Søn, en Omstændighed, der kunde foranledige interessante Formodninger.

129

Jordlivet.

Asadramets tredie Akt er sluttet, og den fjerde fremtræder nærmest for Beskuelsen i Menneskelivet. Alt hvad Vola agter det værdt at tale herom, er at Hun straks efter Askurs og Emblas Skabelse, saa *hvorfor* de skabtes, i det

Hun saa Valkyrier
Langveis komme,
Færdige at ride
Til Gudefolket.
Skuld holdt Skjoldet,
Skøgul den anden,
Gunner, Hildir,
Gøndul og Geirskøgul,
Herians Møer.

Men for hvem som kan se, ligger heri ogsaa Alt hvad der kan siges.

Uanfægtede sidde Aserne paa deres Trone, Vanerne styre det rolige Jordliv, medens Valkyrier stræbe at fylde Valhals Bænke. Det høiere Menneskeliv udvikler sig som et Efterskin af Asernes Liv i Tids Fødsel. Jorden, dannet af Ymers Krop, synes at bevare Hadet mod Alfader og hans Børn, 130og de Mennesker, hvis Legeme ei gennemtrængtes af Odins Aand, gøre ligesom fælles Sag med den saakaldte livløse Natur. Nu opstaar en Kamp paa Jorden mellem Helte og Jetter: Dramaer optræde som originale, skønt de ei ere andet end forskellig formede Udviklinger af Gudelivets enkelte Gnister. Det er virkelig som om Asodin steg ned til Jord i Mennesket, der ved Navn og Poesiens Tryllebaand knyttede sig til ham. Odins Sønner træde frem med en forbausende Kraft, og de gudlige Slægter udbrede sig. Med høi Begeistring bevæge Vi Os mellem Volsunger og Niflunger, Skjoldunger, Skilfinger og Ynglinger, ja Vi fristes endog stundum til at sammenblende og forveksle den stærkullende Elv med Kildevældet selv, hvorfra den udsprang hist paa Klippens høie Tinde.*Det er før bemærket, at Vi kun om Volsunger og Niflunger (Gjukunger) have egenlig nordiske Digte, men saavel over disse som især over Skjoldunger og Skilfinger vil udentvi tvl opgaa et herligt Lys, naar Hr. Justitsraad Thorkelin (o gid dog snart!) sætter sig et glandsfuldt Mindesmærke ved at udgive det angelsaksiske Digt, Han har under Haand, og derved tilfredstiller den voksende Længsel, der brænder hos gamle Nordens Venner.

Dog Vi ville forlade Jorden saaledes som den herlig breder sig for Øiet i sin unge Vaar, hvor de

131herligste Vekster stræbe frem mod den luende Sol: Storme kunne bøie, men ei knække, Hageldriver nedtyngte, men ei knuse dem; thi det nyfødte Liv og den bølgende Kraft bøie sig smidig for hvert Angreb og reise sig i fornyet Glands ved Solens første Straale. Saaledes skue Vi endnu Jorden i det flygtige Billede af Naturens Vaar, saaledes forlade Vi den i Historiens.

Med Vola vende Vi Øiet bort fra Asers Tryghed, fra Loke den bundne Dødning, og skue:

Salen stande
Langt fra Solen, paa
Nastronds Kant.
I Nord er Døren.
Giftdraaber falde
Ind ad Lyren.
Salen er bygt af
Ormerygge.*Man har troet at Nastrond var Nordboens Helvede, og i en vis Betydning havde man Ret; men Opholdssted for de Onde efter Ragnaroke (som ogsaa jeg engang antog det for) er det ikke. Jetternes jordiske Frænder føre i Niflheim et kummerligt Liv, blot fordi de skulle dø *end engang* i Ragnaroke, og Død er Nordboens høieste Straf, ligesom Liv Genstanden for hans høieste Tragten.

132I Hvergelmer suger Nidhøg Dødes Lig og Ulven slider Kød.

Her er det gruelige Værksted, hvor Vaaben smedes til at fælde Aser.

De svækkede Jetter indsuge nyt, edderblandet Liv af det Levendes Død, og af døde Mænds Negle bygges Skibet Naglfare, som skal bære dem til Gudestrident.*Det er vel uvist om de Dødes Legemer kom i Jetters Vold, blot fordi Mennesket fra første Færd var opvokset af Jorden: Ymers Kød; eller fordi Jetter havde havt særegen Del i Legemets Dannelselse.

Fenris Ulv og Midgards Orm vokse og trives, medens den Gamle i Jernskoven (Gulveig eller Hel) føder Fenris Børn eller Frænder.

Det visnende Jordliv.

Se Vi nu tilbage til Jorden, da finde Vi Skikkelsen saare forandret. Aartusender ere rullede hen over den, have bortviftet det gudlige Liv, indsuget og medtaget dens ungdommelige Kraft.

Brødre stride,
Hinanden dræbe.
133Frænder glemme
Nære Frænder.
Skægtid, Sværdtid,
Skjolde kløves.
Ingen kan paa
Anden lide.*Jeg tør endnu ikke afgøre, om disse Linier, der staa paa et meget fordærvet Sted i Vøluspa, ere ægte, og bruger dem derfor ei som Bevis, men som passende Tekst.

Heltelivet er uddødt. Slægterne, som udsprungne af samme gudlige Rod, synes at have glemt den fælles Kamp, og vendt Vaabnene mod hinanden. De segne, og Jetters Slægt seirer, mindre ved egen Styrke, end ved de høie Frænders Strid. Saa stride endnu Solens Straaler med sig selv i den hede Sommer, og Veksterne, de selv udklækkede, falde visne, brændte, og hentørrede, i Støvet.

Spørge Vi om Grunden hertil, da er Svaret let.

Saa vilde Odin, fordi Han, ledet af sit halve Syn, ilede med at sanke diærve Kæmper i Valhal, og uden andet Hensyn bød sine Møer keise Val.

Saa vilde Norner, for at dæmme mod Udbredelsen af Asers Slægt og Stadfæstelsen af deres Magt; thi havde Odins Sønner først omfavnet hele Kloden, da havde den maattet give efter for Guddoms¹³⁴kraften. Fuldelig var da Jetten Ymer blevet dræbt; *hel og evig* maatte Jorden have tient Aserne.

Paa det Saadant ei skulde ske, fulgte Nornen Skulda med Valkyrierne. Hun stod med Skjoldet, hvorpaa Skebnens usvigelige Runer vare indgravne, og lænkede Striden efter Urdas Villie. Ofte holdt Hun skærmende

Skjold for Nidingen, og opbevarede i ham Heltens snedige Bane. Vel maatte Hun smile ad Odins Kløgt, naar Han bød til sig den unge, flammende Helt, i hvem Spiren til en hel Æt laa forborgen og dræbtes.

Beskue Vi nu Jorden med sin Trang, som den ligger udstrakt for Os i Historiens sørgelige Høst, røvet sit Liv, afklædt sin Herlighed, da maa Vi vel bekende, at den er moden til Genfødsel, og at denne maa ske gennem hin lange Vinter og gennem Ragnarokes Nat, som Vola nu forkynder.

Ragnaroke.

Dækket oprulles, og den sidste Akt lader sig til syne. En smerteblandet Fryd griber Os; thi medens Vi dybtsørgende se det Herlige segne i sin Kraft, ved Siden af det Usle, aabenbarer sig for Os: at Dette her kun var et Redskab i det end Herligere Haand, og drog kun *Hints* besmittede Del med sig i Faldet.

135 En af den Gamles Sønner i Jernskoven bliver værste Maanesluger i Troldeham; med Blod Guders Sal Han smitter, og sort bliver Solskin om Sommeren efter. Al Vind bliver Storm. Den lange, uafbrudte Vinter kommer.

Vindtid, Ulvtid,
Før Verden falder.

Enden er nær; thi Alt er rede til den sidste Kamp.

Den guldkammede Hane galder hos Aser og vækker Hærfaders Helte, medens den sodbrune galder neden for Jorden i Helas Sal for at kalde hendes Sønner og Jetterne til Strid. Midnatten er kommet.

Høit gøer Garm i Gnyphas Hule, thi Lænker briste, og Genfærd vandre ved Midnats Tid. Løs er Dødningen Loke, og løs er Fenris. Den kyndige Vola

Ved end Mere
(Frem ser Hun længer)
Om Gudemørke,
Om Seirguders Fald.

Hvad sker hos Aser?
Hvad sker hos Alfer?
(Jetternes Verden
Fylde af Gny.)

136 Aser samles
Alle paa Thinge.
Alfer stønne for
Klippedørre.

Høit tuder Heimdal i løftede Horn, og Odin rider til Mimers Brønd at løse sit Pant, men forgæves.* I *Völuspa* læses: Odin taler med Mimers Hoved, men da dette Hoved har sit Hjem blandt de forguede Mennesker i Snorros *Heimskringla*, og den prosaiske *Edda*, henvisende til *Völuspa*, siger at Odin red til Mimers Brønd, synes mig hin Læsemaade nødvendig maa ansees for uægte.

Tidens gamle Træ sukker, Ygdrasils Ask staar skælvende og Ørnen i Toppen skriger dens Ligsang.

Jordmungandr vælter med Jettestyrke sin uhyre Krop; Ormen trykker Havet, og høit svulme dets Bølger. Da løsnes Naglfare, Skibet som Loke styrer, som bærer Muspels Sønner *østfra* over Hav.

Surtur fremraser *fra Sonden* med svigfulde Lue, og af hans Sværd skinner *Valguders Sol*.

Stenbjerg knager.
Himlen kløves.
Guder falde.

Sin første Sorg fik Frigga, da Baldur faldt; men nu faar Hun den anden og end større, da Odin 137 gaar i Ulvstriden, thi høit aabner Fenris sit Gab og Hærfader er ikke mere. Saa sluger Ulven Ulvenes Føder.

Frei stander mod Surtur som den værgeløse Blomst mod den fortærende Lue.

Nu kommer den store

Seirfadens Arving,
Vedar, at stride mod
Morddyret.
Lader Han Kæmpungen
Ind gennem Munden,
Spyd staa i Hiertet.
Odin er hævnnet.

Hlodynias ædle Søn, den stærke Asathor maaler sig med Midgards Udyr, og Ormen maa sande: at den Styrke som kan vokse aldrig vorder lig den fra det Evige udsprungne Kraft. Brustens svømmer den i sin egen Edder og Fjorgyns Søn gaar ni Skridt tilbage for Uhyret; men den giftige Aande, hvis første sagte Pust udjog Livet af alle Askurs Sønner og Emblas Døttre, har alt omspændt hans Lunge, og kvæler den Herlige.*Den prosaiske Edda siger: at Tyr strider med Garm og Heimdal med Loke saa at de gensidig fælde hinanden. Heri er poetisk Sandhed; men Vi se bort derfra fordi Striden i Ragnaroke hos Vola net^{1380p} lærer Os at kende de sande handlende Guder. Vafthrudnismal siger, at Njord sendes hjem til de vise Vaner, fra hvem Han er kommet, og dette stadfæster at Han ei hørte til Grundideen, men var som Offergud en Del af det laante Baand der knyttede Mennesker til Aser, hvorpaa ogsaa hans Navn henpeger. I samme Digt siges: at tvende Mennesker (Lif og Lifthrasir, Liv og Livskraft) skiules og gennemleve Ragnaroke, nærede af Morgenduggen, og Billedet er skønt; men Vola ved ikke, og kan ikke vide Noget derom. Om Ragnaroke læses i Professor Nyrups Edda 86-97.

138 Jorden i Havet
Synker. Af Himlen
Falde de klare
Tindrende Stjerner.
Giftige Dampe
Stige fra Ilden.
Høit udi Luft.

Frem kommer sorte
Flyvende Drage,
Øglen fra Roden af
Nidas Fjelde.
Nidhøg paa Vinger
Ligene bærer, og
Fluks forsvinder.

139

Det evige Liv.

End ser Vola længere frem med sit dristige, Alt gennemtrængende Øie. I Guders Tusmørke skimter Hun den evige Dags Morgendæmring, og af det gærende, fødende Hav.

Jord ser Hun løftes
Atter fornyet,
Evig grøn.

Aser mødes paa
Idas Slette,
Vel erindre sig
Fordums Vælde,
Tale om *Fimbultyrs*
Gamle Runer,

og de gyldne prægtige Tavler som de eiede i Tids Fødsel, findes da atter.

Vola saa

Hisset paa Gimle
Tækket med Guldet,
Salen som Solen.
Der skulle bygge
Evheds Sønner.*Selv dette Vers turde være uægte, og det som taler om Aser paa

Idas Slette efter Ragnaroke 140har ei heller meget Krav paa at troes, ligesom det fattes i adskillige Afskrifter.

140 Ville Vi spørge mere om Guderne, da svarer Vola:

Nu bebo *Hødur* og *Baldur*
Hropts (Odins) Seirstøtte.
Vel Valguder!

Forstaa I det eller ei? *Vafrudnismal siger, at det er Vidar og Vale, Mode og Magne, som gennemleve Ragnaroke, og den prosaiske Edda har (som sædvanlig) fulgt begge. Skulde jeg her anmærke hvem der bør troes, da havde jeg skrevet forgæves, men til Oplysning kan tiene hvad forhen er sagt om Mode og Magne, Vola taler ei om at Vidar dræbes, thi Han kan ikke dræbes, men Hun nævner ham ei heller efter Ragnaroke, fordi Han er sammensmeltet med Hødur.

Endt er Volas høie Kvad. Ei ser Hun længere, thi der er intet *Længere*, det Evige, Harmoniske har ikke Skygge af Omskiftning.

Tilbageblik.

Endt er Asadramet, udfoldet ligger Gudelivet for vort Øie. Her ville Vi standse, glemme alle senere 141Digtninger, og beskue Billedet rent som det stander hos Vola. Denne Beskuelse skal lære Os, om det var et vildt, regelløst Spil af Fantasien, for hvilket Fædrene knælede, for hvilket deres stærke Aand bøiede sig, medens de trodsede al jordisk Magt; eller om det maaske var en herlig, betydningsfuld Digtning, oprundet af den uimodstaaelige Trang til at løse Tilværelsens Gaade, som gennem alle Tidsaldere drev, og driver end alle store Siele ud over Sandsernes Kreds?

Troen paa Asalærens høie Betydning er fast sammengroet med *mit* Væsen, og uden denne Tro maatte det kaldes et sandt Raseri, at henstirre paa Hedenolds halvudslettede Runer. At Mange ei ville dele denne Tro, det ved jeg, men enten høre man mig slet ikke, eller høre mig uden Fordom! Man skue og tænke før man dømmer; thi jeg skuede og tænkte, før jeg talte.

Kvalte Jormunganders Eder
I jert Bryst den dybe Sands;
Viger, viger!
Thi for Eder
Tydes aldrig Volas Kvad,
Flygter! thi kun den kan høre,
Som i Væsnets indre Øre
Fanger sagte, rene Lyd.

142 Den gamle, aandrige Digter grublede over Verdens og Tidens Ophav.

Som hvert Menneske, i hvem Guddomsgnisten frit kan udvikle sig, hævdede Han sig lettelig til det Evige, til den underlige, forborgne Kilde, hvorfra Alt maatte udstrømme. Han skuede trindt med sit dybe Blik, for at finde Billedet af det harmonisk Herlige, hvortil Han havde opsvinget sig; men *Strid* var hvad Han fandt. Naar Storme bøiede Granen paa Fjeldetind, og naar skummende Bølger væltede sig mod Klipperod, da *saa* Han Striden; naar Bjørnebrummen og Ulvetuden blandede sig med Stormehvin og Bølgebrusen, da *hørte* Han den. I uafbrudt Kamp mod Jord, mod Dyr og mod hinanden, saa Han Menneskene staa, seire og segne. Løftede det udmattede Øie sig mod Himlen, da saa Han Lyset stride med Mørket og med sig selv, og stirrede Han i Menneskets, i sit eget Indre, da syntes ham den hele udvortes Kamp kun som et svagt Symbol paa den der sammenkrympede hans Væsen.

Hans Aand truede med at bortkaste sin høie Ide og hylle sig i Mørket; men Beskuelserne gærede fort, og et Lys opgik for hans Siel. Han saa *Ymers Fødsel*.

143Nu var Alt klart. Da den vilde formløse Masse havde selv udviklet sig til Liv, kunde Alfader ei lade en Verden blive, der hel, som i sine mindste Dele bar hans Billede, før det onde selvtagne Liv var forgaet.

For at dette kunde ske, fremtraadte Alfaders Kraft som levende og virkende. Den var hvad den maatte være, *ren, blind og taus*. Men den svækkede kun Massens Liv istedenfor at tilintetgøre det, thi ved at oplade Øiet, tabte den sin Renhed.*Denne dybe Ide er afpræget i Myten om Odins fire mærkelige Sønner; Baldur (Renheden) Hødur (den blinde Kraft) Vidar (den tause) og Thor (den besmittede, selvstændig fremtrædende). Det at Asakraften mistede sin Renhed og blinde Lydighed, bragtes frem for Beskuelsen ved at sige:

Renheden individualiserede sig i Baldur og Blindheden i Høder. Disse blive ved at staa ved Siden af Odin, da Kraften vel kunde skille sig ved sine Egenskaber: men disse dog ei vende tilbage til Udspringet, uden i Forening med den. Renheden og Blindheden maatte imidlertid fiernes naar Aser skulde tvinges, og Massen dog ikke seire over det Evige selv, og derfor vandre baade Baldur og Hødur til Hel. Vidar maatte blive, fordi den besmittede Kraft ei kunde komme til at triumfere paa Massens Ruiner; taus og indsluttet i sig selv venter Han paa Odins Fald i Ragnaroke for at handle første og sidste Gang. Den byggede en Verden og vilde være sin egen. Fred sluttede den med Massen, og selv Ahnelsen om en vordende høiere Harmoni maatte forsvundet, dersom ei det Eviges Visdom havde overhugget det syndige Baand, men ogsaa det skete, og Tiden blev da af Nødvendighed Udtrykket for Kampen mellem den vanhellige Styrke og besmittede Kraft.

Saaledes var Tilværelsens Gaade løst, og det kunde ei længere forbause Digteren, naar Han saa, at selv den Kraft der stred mod det Usle, stred mere for sig selv, end for det Herlige, hvis Kæmpe den skulde være. Ei bortgav Han sin Ide, thi den Visdom, som vakte og styrede Kampen, maatte ogsaa engang lade den ophæve sig selv ved en gensidig Tilintetgørelse af de stridende Kræfter *som saadanne*. Da, naar Massens syndige Liv var udslettet, naar den blinde Kraft, *ren og villieløs* var atter sammenrundet med Visdommen i det evige Væld, saa Han en Dag lyse og en Tid udfolde sig, der ei kunde endes, og hvori al Strid var utænkelig, da Alt maatte erkende sig som Straaler af den ene Sol.

I denne dybe Beskuelse og herlige Ahnelse levede Han, og kastede uden Smerte Tiden bag sig. Til sin Salighed vilde Han løfte sine Brødre, og skabte - *Asalæren*. *Skulde jeg nu udvikle hvorledes Han søgte at aftrykke Ideen paa det nøiagtigste i Gudelivet, da maatte jeg paa ny foretage Vandringen Vi nylig endte; men neppe vil det være vanskeligt for den tænkende Læser at finde det selv. Kun vil jeg her bemærke at Vi paa denne Standpunkt ei kunne gentage det Spørgsmaal Vi forhen have gjort: hvorfor er Alfaders Tilværelse ei synlig i nogen af Gudelivets Oprin? thi i Norners og Asers modsatte Stilling og tilsyneladende Dobbeltthed er Alt traadt frem, som kunde fremtræde. Hvad som er over, er (om jeg, uden at give Forargelse maa laane et Udtryk hos Naturfilosoferne) den rene Indifferenspunkt, og at ville skue den var end formasteligere end Aladdins Bøn til Lampens Aand.

Nordens Oldtid kunde aldrig blevet hvad den blev, dersom Han ei eengang var blevet forstaaet, *saaledes nemlig* som det Dybeste paa den forunderligste Maade aabenbarede sig i *Billedet* simpelt og tydeligt. Med fuldeste Ret kan man sige, at dette *Stenbillede*, som hint Othar gjorde til Freia, forvandlede sig til gennemsigtigt Glar.

Men - Han døde. Kun Enkelte fattede Ham fuldt i de løbende Tider, og selv Disse vare sjelden rene nok til at bevare Billedet uplettet, og fremstille det i hele sin Glands. Glasset tabte sin Klarhed, og viste Figurene alt dunklere og dunklere, indtil det endelig atter blev - Sten.

Digterens Kvad udgaaet af Volas Mund, rodfæstede sig paa Millioners Læber; men Hans Aand vægrede sig ved at bo i Ordet, og løftede sig mod sit Hjem. Andægtig, men med formørket Øie stirrede Mængden efter den, saa et Glimt, et halvt, og tabte den endelig ganske af Syne. Kun stundum svævede den som et Genfærd paa Stormens Vinger gennem Egetoppe, over Asers Altre i den mørke Offerlund. Vel maatte Hakon spørge:

Hvorledes? Hylle Taager sig om Valhal?
Sig høie Skare! har Du hyllet Dig
I Mulm, og fulgt til Hel den fromme Baldur?

Mere end et Aar er henrundet, siden jeg vovede at fremkalde det ny Norden og byde det kaste et indtrængende Blik i det gamle. Halvseende, kæmpende, tvivlende stod jeg og spurgte mig selv:

Kan jeg vel finde
Hvad dristig jeg søger?
Kan jeg omfatte
De lette Gestalter,
Som luftige svæve
Paa Fædrenes Høie,
Om Asernes Altre
I kølige Lund;
Som flagre i Nattens
Indhyllende Skyer,
For lukkede Øie
I skuffende Drøm?

Med knugende Smerte maatte jeg svare:

Nei, sløvet er Sandsen.
De Runer saa tunge

Forvildes af Dværge,
For Øiet som stræber
Mod flygtede Old,
Og Øret ei fatter
De herlige Toner,
I Genlydens dumpe,
Forvirrede Klang.

Dog, i det samme Øieblik da jeg bævede tilbage for Taagen og mistvivlede om at kunne gennembryde den, grebes jeg af en mægtig Ahnelse om det Herlige, og maatte udbryde:

Men *kunde* jeg finde
Det Billed af Aser,
Som kløgtige Otar
Indpræged i Sten,
Og *vilde* det Billed
Sig *atter* forvandle
148Til skinnende Glas,
At Sandsen som skjuler
Sig bag det, blev skuet,
Da Slægterne skulde
Tilbedende knæle,
Og Billedet farve
Med rygende Blod.

Mit Haab og mit Mod steg ved Tanken om og Glimtet af det skinnende Maal, hvortil jeg stundede, og saa sluttede jeg:

Nordboer! ønsker mig
Lykke paa Reisen!
At til de vise
Vaner jeg kunde
Bruden hiemføre.
Bruden er herlig.
Nordboen sagde:
Solen er *Kvinde*,
Maanen er *Mand*. *Da Vaner er Græker, og Nordens Gudelære opstilles som Bruden, er vel al nøiere Forklaring unødvendig

Sandsen, jeg ahned,
Skal mig ledsage
Frem gennem Nattens
Flagrende Luer,
Jeg *den* med Skirners
Kvæde vil hilse:
149Mørkt er ude
Tid er at fare
Over Lyng, over Field.
Begge hiemkomme Vi,
Eller Os begge
Fanger *hin mægtige Jette*. *Afhandlingen om Asalæren i Minerva (Maj 1807)

Landsmænd! hvad jeg fandt har jeg nu fremlagt for Eder. Skænke I det gamle Nord og mig den Deltagelse som *det* ubetinget og jeg, hvis det lykkedes mig at være *dets* Tolk, have Ret til at fordre, skænker den Evige mig Liv og Kraft, og skænke Menneskene mig Herredømme over Tiden, jeg vilde ofre Eders Fædre og Eder, da skal jeg vise Eder Sporene af min Vandring, og Leiets hvor det laa, som jeg fandt.

Kan det ikke ske, da klager jeg dog ei; thi da føler jeg mig vis paa, at det *burde* ikke ske, og jeg trøster mig ved det faste Haab, at Enhver, som har Sands for noget Høiere end Hverdagslivet, og hvis Øie ei forvilder sig i det Enkelte, men har Styrke til at skue noget Helt med det Heles Betydning, allerede nu vil bekende med Thangbrand:

Det være langt fra mig her at fordømme
Den gamle Lære i sit dunkle Udspring.
For *Intet* har ei Gud forundet den
At virke vidt, udbredt og diært paa Jorden.

150 Ja jeg tør endog haabe at Han vil erkende i den:

Lidt mere end en mærkelig Ruin;

thi det er den herligste Form, hvorunder noget *Menneske* har fremstillet det Evige og dets Modifikation i Tiden. Hvad den mangler, kunde ingen Dødelig give den, og Ragnaroke maatte kommet, dersom ei en renere Søn af Alfader end Odin, var steget ned til den længselfulde Jord, havde nedstyrtet Aserne fra deres uretmæssige Trone, frataget Jetterne den giftige Braad, oppustet den døende Guddomsgnist til en hellig, brændende Lue, og saaledes forsonet Jorden med Himmelen. Dette er den store Gudfrygtigheds Hemmelighed, som Vola ei kunde vide, som Døgnen ei vil vide. Ler kun i Kløge! Saa lo Eders Fader, for at Baldur ei skulde komme tilbage fra Hel. Ogsaa jeg kunde se Tingene fra Eders Standpunkt, thi jeg var der; men bevare mig Gud fra at komme der atter!!!
